

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०१९

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक १७ जून, २०१९ / ज्येष्ठ २७, १९४१ (शके)

- (१) वित्त व नियोजन, वने मंत्री
  - (२) ग्रामविकास, महिला व बालविकास मंत्री
  - (३) वैद्यकीय शिक्षण, जलसंपदा व लाभक्षेत्र विकास मंत्री
  - (४) परिवहन, खारभूमी विकास मंत्री
  - (५) रोजगार हमी मंत्री
  - (६) पर्यटन व राजशिष्टाचार मंत्री
  - (७) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री
  - (८) जलसंधारण मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ७८

मुंबई शहरासह उपनगरात भाडे नाकारणाऱ्या रिक्षा आणि टॅक्सी चालकांवर कारवाई करण्याबाबत

- (१) * ४६६८७ अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई शहरासह उपनगरात भाडे नाकारणाऱ्या रिक्षा आणि टॅक्सी चालकांविरुद्धात दिनांक १ एप्रिल, २०१८ ते ३१ जानेवारी, २०१९ या १० महिन्यांच्या कालावधीत ५ हजार ७१ तक्रारींची नोंद झाली असून प्रादेशिक परिवहन विभागाने सुरु केलेल्या मोहिमेंतर्गत ४६० चालकांचे परवाने रद्द करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, प्रादेशिक परिवहन विभागातर्फे सुरु असलेली मोहीम कोणकोणत्या भागात राबविण्यात आली वा येत आहे,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रिक्षा आणि टॅक्सी चालकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) सदर आशयाची बातमी दिनांक २०/०३/२०१९ रोजी वर्तमानपत्रात आलेली आहे.

(२) मुंबई शहरातील प्रादेशिक परिवहन अधिकारी कार्यालय मुंबई (मध्य) (पूर्व) (पश्चिम) व उपप्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली या कार्यालयाच्या कार्यक्षेत्रात सदर मोहीम राबविण्यात येत आहे.

(३) मुंबई शहरासह उपनगरात भाडे नाकारणाऱ्या रिक्षा व टॅक्सी चालकांविरुद्ध वायुवेग पथकामार्फत नियमितपणे कारवाई केली जाते. दिनांक ०१/०४/२०१८ ते दिनांक ३१/०३/२०१९ या कालावधीत एकूण ९०१८ ऑटोरिक्षांवर कारवाई करण्यात आली त्यामध्ये एकूण १४३४ परवान्यांचे व १८४५ अनुज्ञप्तीचे निलंबन करण्यात आलेले आहे. तसेच दोषी वाहन चालकांकडून एकूण रुपये १.०१ कोटी दंड वसूल करण्यात आलेला आहे. मुंबई शहरातील व उपनगरातील भाडे नाकारणाऱ्या रिक्षा व टॅक्सी चालकांवर प्रभावी कारवाई होण्यासाठी दिनांक २८/०२/२०१९ पासून विशेष तपासणी मोहीम राबविण्यात येत असून या मोहीमेमध्ये भाडे नाकारणाऱ्या/जास्तीचे भाडे आकारणाऱ्या एकूण ७३५९ चालकांवर कारवाई करण्यात आली. त्यामध्ये एकूण ५०४ रिक्षा चालकांची अनुज्ञप्ती कायम स्वरूपी रद्द करण्यात आलेली आहे, तसेच ७०३ परवाने निलंबित करण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महिला व बालविकास विभागामार्फत शालेय पोषण आहाराचे कंत्राट
नियमबाह्य पध्दतीने दिले गेल्याबाबत**

(२) * ४६५०३ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबान् खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.प्रसाद लाड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील पाळणाघरांसाठी तसेच अंगणवाड्यांमार्फत लाभार्थ्यांना पूरक पोषण आहार पुरविण्यासाठी ६३०० कोटी रुपये खर्चाची कंत्राटे देण्याबाबतचा निर्णय शासनाने दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास घेतला असून त्यानुसार दिनांक ८ मार्च, २०१६ रोजी नियमांकडे दुर्लक्ष करित महिला व बालविकास विभागाने कंत्राटे दिली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास घेण्यात आलेल्या निर्णयाचे व त्यानुषंगाने राबविण्यात आलेल्या निविदा प्रक्रिया व त्यासाठीच्या अटी व शर्तीचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उक्त ६३०० कोटी रुपये खर्चाची देण्यात आलेली कंत्राटे/निविदा नियमबाह्य व बेकायदेशीर असल्याच्या कारणामुळे ती रद्द करण्याचा आदेश मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी दिले असून त्या आदेशाचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे तसेच शालेय पोषण आहाराचे कंत्राट देताना त्यात गैरव्यवहार झाल्याची सी.बी.आय. मार्फत चौकशी करण्यात यावी, अशी मागणी काही सामाजिक संस्थांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत अंगणवाड्यांमध्ये ६ महिने ते ३ वर्षाची बालके व गरोदर स्तनदा माता यांना Take Home Ration (THR) देण्यासाठी शासनाने दिनांक ८ मार्च, २०१६ रोजी निविदा प्रकाशित केली होती. सदर निविदे संदर्भात मा.सर्वोच्च न्यायालयात SLP दाखल झाली होती. सदर SLP मध्ये दिनांक १९ एप्रिल, २०१७ रोजी न्यायालयाने अंतिम आदेश पारीत केले होते. सदर निविदा पूर्णपणे केंद्र शासनाच्या गाईडलाईन व मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या यापूर्वीच्या आदेशांच्या अधिन राहून काढण्यात आली होती. महिला व बालविकास विभागाने ६३०० कोटी रुपयाचे कंत्राट दिलेले नाही.

(२) सदर निविदेच्या अटी व शर्ती मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे यापूर्वीचे आदेश व केंद्र शासनाच्या गाईडलाईन विचारात घेऊन करण्यात आल्या होत्या. साधारणपणे खालील प्रमाणे ठळक अटी होत्या.

(१) सदर निविदा ही महिला मंडळ/महिला बचतगट यांच्यासाठी होती.

(२) केंद्र शासनाच्या निदेशानुसार निविदा धारकाकडे Micro Nutrients Fortified THR तयार करण्यासाठी Fully Automatic Extrusion Technology चे उत्पादन केंद्र असणे आवश्यक अशी अट टाकण्यात आली होती.

(३) कामाच्या यापूर्वीचा THR पुरवठ्याचा १ वर्षाचा अनुभव असणे आवश्यक आहे इत्यादी.

(३) मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजीच्या आदेशाचे स्वरूप खालील प्रमाणे आहे.

(१) THR पुरवठ्यासाठी दिनांक ०८/०३/२०१६ ची निविदा रद्द करण्यात यावी.

- (२) मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक १९/०४/२०१७ च्या अंतरित आदेशानुसार दिलेले १८ संस्थांचे काम थांबविण्यात यावे.
- (३) १८ संस्थांचा पुरवठा बंद करून १० दिवसांच्या आत THR पुरवठ्याची पर्यायी व्यवस्था करण्यात यावी.
- (४) THR पुरवठ्यासाठी १ महिन्यांच्या आत नविन निविदा काढण्यात यावी.
- (५) नविन निविदा काढतांना पंचायत अथवा ग्रुप ऑफ पंचायत हे युनिट धरून निविदा काढण्यात याव्यात.

पोषण आहाराचे कंत्राट देताना त्यात गैरव्यवहार झाल्याची सी.बी.आय. मार्फत चौकशी करण्यात यावी, अशी मागणी काही सामाजिक संस्थानी केली असून सदर प्रकरणी आवश्यक कार्यवाही करण्याच्या सूचना संबंधितांना देण्यात आल्या आहेत.

(४) शासनाच्या दिनांक २६ मार्च, २०१९ च्या पत्रानुसार लाभार्थ्यांना गरम ताजा आहार व THR पुरविण्याकरीता राबवावयाच्या ई-निविदा प्रक्रियेकरीता तसेच निविदेवर अंतिम निर्णय घेण्याकरीता उच्चस्तरीय समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

तसेच, दिनांक १६/०४/२०१९ च्या पत्रानुसार मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक २६/०२/२०१९ च्या आदेशाबाबत अधिक स्पष्टता होण्यासाठी दिनांक २५/०४/२०१९ ला Review Petition दाखल करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अंगणवाड्यांमध्ये बोगस लाभार्थी असल्याबाबत

(३) * ४६६१७ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सुमारे १ लाख ९ हजार अंगणवाड्यांमध्ये ६१ लाख लाभार्थी नोंदणीकृत असून सुमारे ८ लाख लाभार्थी बोगस असल्याचा खुलासा केंद्रीय महिला व बालकल्याण मंत्रालयाच्या (डब्ल्यूसीडी) अधिका-यांनी केलेला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील कुपोषणाची समस्या दूर करण्यामध्ये तसेच गरोदर व स्तनदा मातांना पोषण आहार योजनेमध्ये गैरव्यवहार होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषीविरुद्ध कारवाई करून पोषण आहार योजनेमध्ये होत असलेला गैरव्यवहार थांबविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत माहे फेब्रुवारी, २०१९ च्या मासिक प्रगती अहवालावरून राज्यात ११०४८६ अंगणवाड्या मंजूर असून त्यापैकी १०९६०० कार्यरत आहेत. सदर अंगणवाड्यांमध्ये ६ महिने ते ६ वर्ष वयोगटातील ६६१८१४८ व गर्भवती व स्तनदा माता यांचे १०८३२२४ एवढे नोंदणीकृत लाभार्थी आहेत. पोषण आहाराचे ६ महिने ते ६ वर्ष वयोगटातील ५१५११०९ व गर्भवती व स्तनदा माता यांचे ९७११९० इतके लाभार्थी आहेत. ६ महिने ते ६ वर्ष व गर्भवती व स्तनदा माता मिळून ६१२२२९९ एवढ्या लाभार्थ्यांना प्रत्यक्ष पोषण आहाराचा लाभ देण्यात येत आहे. त्याशिवाय SAG योजनेतर्गत २४४७८ किशोरवयीन मुलींना THR चा लाभ देण्यात येत आहे.

बालविकास सेवा योजनेतर्गत मासिक प्रगती अहवाल ऑनलाईन पध्दतीने प्रकल्प कार्यालयात भरण्यात येतो. सदर अहवाल अंगणवाडी सेविकांमार्फत प्रत्यक्षरित्या लाभ घेणाऱ्या लाभार्थ्यांची संख्या नोंदविण्यात येते. त्यामुळे या योजनेतर्गत कोणत्याही प्रकारचे बोगस लाभार्थी नाहीत.

(२) नाही.

राज्यातील कुपोषणाची समस्या दूर करण्यासाठी ६ महिने ते ३ वर्षांचे बालके व गरोदर स्तनदा माता यांना नियमितपणे Take Home Ration (THR) व ३ ते ६ वर्ष वयोगटातील लाभार्थ्यांना गरम ताजा आहाराचा पुरवठा करण्यात येतो. आदिवासी भागात गरोदर स्तनदा मातांना अमृत आहार योजनेच्या टप्पा १ अंतर्गत १ वेळचा चौरस आहार देण्यात येत असून टप्पा २ अंतर्गत ६ महिने ते ६ वर्ष या वयोगटातील ६२६६६२ इतक्या

लाभार्थ्यांना आठवड्यातून ४ वेळा अंडी, केळी हा आहार पुरविण्यात येत आहे. तसेच संपूर्ण राज्यात सॅम बालकांसाठी ग्राम बालविकास केंद्र सुरु असून त्यामध्ये बालकांची वैद्यकीय तपासणी करून लाभार्थ्यांना EDNF हा अतिरिक्त आहार देण्यात येतो. एकात्मिक बालविकास सेवा योजना राज्यात सुरुळीतपणे राबविण्यात येत असून त्यात कुठल्याही प्रकारचा गैरव्यवहार होत नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चिखलदरा (जि.अमरावती) येथे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(४) * ४८०११ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिखलदरा (जि.अमरावती) येथे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेत कुशल तसेच अकुशल कामांचे चुकीचे अंदाजपत्रक काढून त्या माध्यमातून लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार झाला असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नरेगा अंतर्गत मेळघाटातील धारणी तसेच चिखलदरा पंचायत समिती अंतर्गत रस्ते कामासाठी २५ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर असताना चुकीचे अंदाजपत्रक तयार करून देयक काढल्याच्या तक्रारी स्थानिकांनी केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, खडीकरणाच्या कामामध्ये अतिशय निष्कृष्ट पध्दतीने रस्ते तयार करून, नियमानुसार कागदोपत्री रस्त्यांची कामे दाखवून शासनाच्या निधीचा अपहार करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कामांमध्ये गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

तथापि, कुशल देयके अदा करण्यात आलेली नाहीत.

(४) सदर प्रकरणी जबाबदार कनिष्ठ अभियंता यांना निलंबित करण्यात आले असून खाते चौकशी सुरु करण्यात आली आहे व इतर कर्मचाऱ्यांचा खुलासा मागविण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पाली-सुधागड (जि.रायगड) तालुक्यातील उन्हेरे धरणाची दुरवस्था झाल्याबाबत

(५) * ४७१२३ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाली-सुधागड (जि.रायगड) तालुक्याची शेती सिंचनाखाली यावी तसेच गावखेड्यांना मुबलक पाणी मिळावे यासाठी शासनाच्या लघु पाटबंधारे विभागामार्फत सन १९७२ मध्ये १६ लाख ९२ हजार रुपये खर्च करून बांधण्यात आलेल्या उन्हेरे धरणाची विहिर पूर्णपणे मोडल्यामुळे पाणी वाहून जात असून संपूर्ण धरणक्षेत्र कोरडे पडल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धरण कोरडे पडल्यामुळे तालुक्यातील गावांना भीषण पाणीटचाईचा सामना करावा लागत आहे तसेच याचा फायदा वाळूमाफियांनी घेतला असून राजरोसपणे वाळू उपसा केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू धरण हे वनक्षेत्राच्या मधोमध असतानाही याकडे वन विभागाकडून दुर्लक्ष केले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने धरणाची तसेच धरणातील जॅकवेलची विनाविलंब दुरुस्ती होण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

धरणाच्या मुख्य विमोचकाचे द्वार कोसळले आहे. सदर मुख्य विमोचकाच्या विहिरीच्या दुरुस्तीच्या अनुषंगाने द्वार उचलून धरणातील जिवंत पाणीसाठा सोडण्यात आला आहे.

(२) नाही.

अशी बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(३) सदरहू धरण हे जलसंपदा विभागाच्या अखत्यारीतील असून त्याचा वन विभागाशी संबंध नाही.

(४) उन्हेरे धरणाच्या मुख्य विमोचक विहिरीचे लोह संधानकामध्ये बांधकाम करण्यासाठी आवश्यक संकल्पन प्राप्त करून त्या आधारावर अंदाजपत्रक तयार करण्यात आले आहे. दुरुस्तीचे काम पावसाळी हंगामापूर्वी पूर्ण करून पूर्ण क्षमतेने पाणीसाठा करूनही आवश्यक ते ठेकेदार उपलब्ध न झाल्याने तिसऱ्यांदा व अंतिम निविदा प्रसिध्द करण्याची कार्यवाही क्षेत्रियस्तरावर प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विशेषतः अमरावती व पालघर या आदिवासी जिल्ह्यात कुपोषणामुळे गरोदर स्त्रिया आणि बालकांचा मृत्यू झाल्याबाबत

(६) * ४६९८१ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर,

श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४०८८ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात विशेषतः अमरावती (मेळघाट) व पालघर या आदिवासी जिल्ह्यात मागील दोन वर्षांत कुपोषणामुळे एकूण ८०,००० गरोदर स्त्रिया आणि बालकांचा मृत्यू झाला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी भागात कुपोषणामुळे होणारे बालमृत्यू रोखण्यास शासनाने विविध योजना राबविल्या असून गेल्या ६ महिन्यांपासून गरोदर माता, स्तनदा माता आणि कुपोषित बालकांना अमृत आहार योजना व विशेष पोषण आहार योजनांचा लाभ मिळत नसल्याचे 'समर्थन' संस्थेने मा.महिला व बालविकास मंत्री, मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री व मा.आदिवासी विकास मंत्री यांना दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई करण्याबाबत तसेच उक्त योजनेचा लाभ आदिवासी लाभार्थ्यांना मिळण्याबाबत आणि कुपोषणाने होणारे मृत्यू रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

अमरावती जिल्ह्यामध्ये मेळघाट भागात (धारणी व चिखलदरा तालुक्यामध्ये) व पालघर जिल्ह्यामध्ये सन २०१७-१८ व २०१८-१९ मध्ये खालीलप्रमाणे बालमृत्यू व माता मृत्यू झालेले आहेत.

जिल्हा	वर्ष	० ते ६ वर्ष मृत्यू	माता मृत्यू
अमरावती (मेळघाट)	२०१७-१८	२६८	८
	२०१८-१९	३०९	६
पालघर	२०१७-१८	४६९	८
	२०१८-१९	३४८	५

सदर बालमृत्यू हे कुपोषणाने झालेले नसून विविध आजारामुळे / कारणांमुळे झालेले आहेत.

(उदा. Low Birth, Prematurity, Birth Asphyxia, Aspiration Asphyxia, Congenital Heart disease, Seotucaemia)

कुपोषण व बालमृत्यू रोखण्याबाबत शासनामार्फत विविध उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

(२) होय.

(३) समर्थन संस्थेने दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आली आहे.

अ.क्र.	मुद्दा	कार्यवाही
१.	जव्हार तालुक्यातील बालमृत्यू व अर्भक मृत्यू	सदर बाबीवर उचित कार्यवाहीसाठी सार्वजनिक आरोग्य विभागाला पाठविण्यात आली आहे
२.	अमृत आहार योजना व विशेष आहार योजना	आदिवासी विकास विभागाला कार्यवाहीच्या सूचना दिल्या आहेत.
३.	आदिवासी भागात गरोदर माता, स्तनदा माता आणि बालकांसाठी विविध योजनांचा लाभ देण्याबाबत	सदर बाबीच्या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करण्याच्या सूचना आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांना देण्यात आल्या आहेत.

याशिवाय राज्य शासनामार्फत राज्यातील एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत कुपोषण व बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

- १) एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत ६ महिने ते ३ वर्ष वयोगटातील बालकांना, गरोदर, स्तनदा मातांना THR व ३ ते ६ वर्ष वयोगटातील बालकांना गरम ताजा आहार देण्यात येतो.

- २) तसेच आदिवासी प्रकल्पांमध्ये अमृत आहार योजना सुरु असून ह्या योजनेतर्गत गरोदर स्तनदा मातांना एक वेळचा चौरस आहार देण्यात यतो.
  - ३) तसेच अमृत आहार योजनेतर्गत ६ महिने ते ६ वर्ष वयोगटातील बालकांना आठवड्यातून ४ दिवस अंडी व शाकाहारी बालकांना प्रति दिन २ केळी व मांसाहारी बालकांसाठी १ अंडी देण्यात येतात.
  - ४) अमृत आहार योजनेतर्गत गरोदर, स्तनदा माता यांच्यासाठी प्रति लाभार्थी एक वेळच्या चौरस आहारासाठी रुपये ३५ व ६ महिने ते ६ वर्ष वयोगटातील बालकांना अंडी/केळी यासाठीचा प्रति लाभार्थी नियमित आहाराव्यतिरिक्त रुपये ६ इतका खर्च करण्यात येतो.
  - ५) राज्यातील सॅम बालकांसाठी ग्राम बालविकास केंद्र सुरु करण्यात आले असून या ठिकाणी तीन वेळचा अतिरिक्त आहार देण्यात येतो. तसेच, आरोग्य विभागामार्फत औषधोपचार करण्यात येतात.
  - ६) राज्यात पोषण अभियान अंतर्गत अंगणवाडी केंद्रातील बालकांचा, किशोरवयीन मुली व महिलांचा पोषणाचा दर्जा सुधारण्यासाठी व कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्यासाठी विविध स्तरावरून निरंतर शिक्षणवृद्धी दृष्टीकोन (ILA) समुदाय आधारित कार्यक्रम (CBE), रियलटाईम मॉनिटरिंग (LCT-RTM) व जनआंदोलन इत्यादी कार्यक्रम राबविण्यात येत आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
-

परभणी येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करण्याबाबत

(७) * ४६८८० श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४९८५ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय सुरु करण्याबाबत स्थानिक नागरिक, संघटना व लोकप्रतिनिधींनी आंदोलन करून त्यासंदर्भात मा.मुख्यमंत्री महोदय यांच्याकडे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदनाद्वारे मागणी केली होती, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर मागणीची दखल घेऊन शासनाने त्रिसदस्य समिती नेमून यासंदर्भात भौतिक सुविधा व इतर सर्व बाबींचा अहवाल शासनास सादर करण्याचे आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाच्या मंजूरीसाठी मंत्रिमंडळ बैठकीत निर्णय घेण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने परभणी येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) व (४) नाही, हे खरे नाही. वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाच्या दिनांक २५/०९/२०१८ च्या आदेशान्वये त्रिसदस्यीय समिती गठित करण्यात आली होती. समितीने आपला प्राथमिक अहवाल संचालनालयामार्फत शासनास सादर केला असून शासनस्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वसई (जि.पालघर) येथील पाचूबंदरातील पाणथळ जागेतील
कांदळवनांची तोड करून त्याठिकाणी बेकायदा भराव केल्याबाबत**

(८) * ४६९१७ अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.खवाजा बेग, श्री.किरण पावसकर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई (जि.पालघर) पाचूबंदरातील पाणथळ जागेतील कांदळवनांची तोड करून त्याठिकाणी बेकायदा भराव केल्याप्रकरणी संबंधिताविरुद्ध फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे निर्देश वसईचे प्रांताधिकारी यांनी वसई मंडळ अधिकारी यांना देऊन सुध्दा त्यांच्यावर माहे मार्च, २०१९ पर्यंत कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधिताविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) वसई तालुक्यातील मौजे मालोंडे (पाचुबंदर) येथील स.नं. ८०-अ या सरकारी खांजण जागेवरील तिवरांच्या झाडांची तोड होऊन माती भराव केल्याप्रकरणी उपविभागीय अधिकारी, वसई यांनी दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये मंडळ अधिकारी, वसई यांना मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशान्वये पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, १९८६ मधील तरतुदीनुसार संबंधितांवर गुन्हे दाखल करण्याबाबत निर्देश दिलेले होते.

मंडळ अधिकारी, वसई यांनी कांदळवन तोड करून माती भराव केल्याप्रकरणी श्री.नाझरेथ पास्कू पाटील यांचेविरुद्ध वसई पोलीस स्टेशन येथे दिनांक १५ मार्च, २०१९ रोजी गुन्हा दाखल केलेला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खातिवली (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथे भातसा कालव्याला
भगदाड पडून पाणी वाया गेल्याबाबत**

(९) * ४६८०४ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे, श्री.रविंद्र फाटक : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३१३० ला दिनांक १९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वासिंदजवळ (ता.शहापूर, जि.ठाणे) खातिवली येथे भातसा कालव्याला दिनांक १२ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास मोठे भगदाड पडल्याने लाखो लिटर पाणी वाया गेले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, भातसा कालवा विभाग कार्यालयाच्या निष्काळजीपणामुळे तसेच देखभाल दुरुस्ती न केल्याने हे भगदाड पडले असल्याचा आरोप स्थानिक नागरिकांनी केला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) दिनांक १२/०३/२०१९ रोजी भातसा उजवा कालव्यास कि.मी.२९/००० येथे भगदाड पडले, हे खरे आहे. तथापि, कालव्यातून वाहून गेलेले पाणी नाल्याद्वारे भातसा नदीस जावून मिळाले असून पुढे पिसे बंधारा येथे अडवले गेले आहे.

(२) स्थानिक नागरीकांनी आरोप केला आहे हे खरे आहे.

तथापि, सदर ठिकाणी अस्तित्वात असलेल्या पाईप मोरीचे सेवापथाकडील भरावाच्या खाली दोन ओळीमध्ये असलेले एकूण पाच सिमेंट पाईप संपृक्त झालेल्या मातीच्या दाबामुळे पूर्णपणे फुटून कालवा क्षतिग्रस्त झाला आहे.

सदर पाईप हे साधारण ४० वर्षे जूने झालेले असून पाईपामध्ये वापरण्यात आलेल्या लोखंडी सळ्या गंजल्यामुळे पाईपांची दाब घेण्याची क्षमता कमी झाली व त्यामुळे सदर पाईप आकस्मितपणे रिक्तन होऊन पूर्णपणे फुटलेले आहेत.

(३) होय.

दिनांक १६/०३/२०१९ रोजी यांत्रिकी विभागाच्या यंत्र सामुग्रीचा वापर करून सदर भगदाड तातडीने बुजविण्यात आले व सिंचन हंगाम सुरू असल्याने तात्पुरती दुरुस्ती करून कालव्याचा पाणीपुरवठा सुरू करण्यात आला. सन २०१९-२० च्या प्रापणसूचीत या कामाचा समावेश करण्यात आला असून कायमस्वरूपी दुरुस्ती करण्याचे प्रस्तावित आहे.

सदर घटना आकस्मित असल्यामुळे त्यास कोणीही जबाबदार नसल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुळशी (जि.पुणे) परिसरात कुंडलिका नदी खोऱ्यात
गिरीस्थान उभारण्यास मान्यता दिल्याबाबत**

(१०) * ४६५१२ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुळशी (जि.पुणे) परिसरात ५ हजार ९१४ एकर जमिनीवर कुंडलिका नदी खोऱ्यात लवासासारखा गिरीस्थान प्रकल्प उभारण्यास जलसंपदा विभागाने मुंबईतील एका खाजगी कंपनीस माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान मान्यता दिली असून या प्रकल्पासाठी तीन दशलक्ष घनमीटर पाणी बिगर सिंचनासाठी वापरण्यास शासनाने मान्यता दिली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, कृष्णा खोरे पाणीतंडा लवाद आणि मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार पश्चिम महाराष्ट्रात नव्याने धरण बांधण्यास परवानगी नसताना व राज्यातील दुष्काळी परिस्थितीमुळे पिण्यासाठी व शेतीसाठी पाण्याची गरज असताना पाण्याचे प्राधान्य विचारात न घेता सदरची मान्यता देण्यात आलेली असल्यामुळे यात अनेक प्रकारची अनियमितता व गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून झालेली अनियमितता व गैरव्यवहार लक्षात घेता या प्रकल्पास दिलेली मान्यता रद्द करून पिण्यासाठी व शेतीसाठी पाणी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

मे.महाराष्ट्र व्हॅली व्ह्यू प्रा.लि. मुंबई यांना खाजगी धरण स्वखर्चाने व बिगर सिंचन ३.०० दलघमी मोठ्या प्रमाणात पाणी हक्क प्रस्तावास दिनांक १६/०२/२०१९ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

(२) हे खरे नाही. सदर प्रकल्प हा कृष्णा खोऱ्यातील नसून कोकण प्रदेशातील आहे.

या प्रकल्पासाठी कंपनी स्वमालकीच्या जागेवर कोकण खोऱ्यातील कुंडलिका नदीच्या पाणलोट क्षेत्रामध्ये स्वखर्चाने धरण बांधून पाणी वापर करणार आहे. त्यामुळे कृष्णा खोरे पाणी तंटा लवाद आणि मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशांचे उल्लंघन होत नाही. सदरची मान्यता ही मंत्रिमंडळ उपसमितीने दिलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोंदिया व नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व शासकीय आयुर्वेद रुग्णालय येथे रुग्णांची गैरसोय होत असल्याबाबत

(११) * ४७४५४ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ८ मधील प्रश्न क्रमांक ४४०४४ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भातील गोंदिया व नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व शासकीय आयुर्वेद रुग्णालयात औषधांचा व इतर साहित्याचा तुटवडा निर्माण होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, औषधांचा तुटवडा निर्माण होत असल्याने गोरगरीब रुग्णांना खाजगी औषध विक्रेत्यांकडून औषधे व साहित्य खरेदी करावी लागत असल्याने त्याचा आर्थिक भूर्दंड सहन करावा लागत असून सदर रुग्णालयात औषधांचा व इतर आवश्यक वैद्यकीय साहित्याचा तुटवडा निर्माण होण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने औषधांचा व वैद्यकीय साहित्याचा तुटवडा निर्माण होवू नये म्हणून कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) जीवन आवश्यक व जीवन रक्षक औषधे स्थानिक दरपत्रके व आकस्मिक खरेदी करून रुग्णालय स्तरावर रुग्णांना उपलब्ध करून देण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मोखाडा व जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील मजूरांना रोजगार
हमीची कामे मिळण्याबाबत**

(१२) * ४७७०२ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण :

सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोखाडा व जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील २७ ग्रामपंचायती व १ नगरपंचायत असलेल्या गोर-गरीब आदिवासी मजूरांना रोजगार हमी योजनेची कामे मिळत नसल्यामुळे मजुर इतर जिल्ह्यात वा राज्याबाहेर स्थलांतरीत होत असल्याने याबाबतचे निवेदन मा.नियोजन मंत्री, मा.रोजगार हमी योजना मंत्री, मा.आदिवासी विकास मंत्री, प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग व प्रधान सचिव, रोजगार हमी योजना विभाग यांच्याकडे "समर्थन" संस्थेने दिनांक ९ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रोजगार हमी योजनेची कामे बंद असल्याने बेरोजगारीमुळे आदिवासी मजूरांच्या कुटुंबियांवर उपासमारीची वेळ आली असून आदिवासी मजूरांच्या कुटुंबियांचे शहराच्या ठिकाणी स्थलांतराचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी मजुर स्थलांतरीत होऊ नये यासाठी पुरेशा प्रमाणात रोजगार हमीची कामे सुरु करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नाही, हे खरे नाही.

(३) जव्हार व मोखाडा हे तालुके हा आदिवासी भाग असून मजूरांची कामाची मागणी प्राप्त होताच ग्रामपंचायत विभाग, वन विभाग, कृषी विभाग,

सार्वजनिक बांधकाम विभाग व सामाजिक वनीकरण या विभागाकडून मजुरांना कामे तात्काळ उपलब्ध करून देण्यात येतात. जव्हार व मोखाडा तालुक्यात मजुरांना रोजगार हमीची कामे मिळत नसल्यामुळे मजुर इतर जिल्ह्यात वा राज्याबाहेर स्थलांतरित होत आहे, अशी बाब नाही.

**निवृत्तीवेतन धारकांना सातवा वेतन आयोगाची थकबाकी
त्वरीत अदा करण्याबाबत**

(१३) * ४७६१४ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) निवृत्तीवेतन योजना लागू असलेल्या कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोगाची थकबाकी त्वरीत अदा करून सहाव्या वेतन आयोगाची थकबाकी अदा करणे बाकी आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना, परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना किंवा भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू नसलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची सहाव्या वेतन आयोगाची थकबाकी व सातव्या वेतन आयोगाच्या थकबाकीबाबत सातव्या वेतन आयोगाच्या अधिसूचनेत तरतूद करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना, परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना किंवा भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू नसलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत शासन स्वतंत्र आदेश निर्गमित करणार आहे काय,

(४) असल्यास, निवृत्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांचे भविष्य निर्वाह निधी खाते नसल्याने त्यांना थकबाकी रोखीने/बँक खात्याद्वारे अदा करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सहाव्या वेतन आयोगाची थकबाकी उशीरा मिळाल्याने संबंधितांना भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) होय. शालेय शिक्षण विभागांतर्गत शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची सहाय्या वेतन आयोगाची थकबाकी अदा करणे बाकी आहे. मात्र सदर थकबाकी अदा करण्याची कार्यवाही शालेय शिक्षण विभागाकडून सुरु आहे.

(३) होय. याबाबत शालेय शिक्षण विभागाकडून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) होय. यासंदर्भात शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक वेपुर-२०१९/प्र.क्र. ८/सेवा-९, दिनांक २० फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत.

(५) जुनी निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यासंदर्भात शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची अनेक प्रकरणे न्यायप्रविष्ट असल्याने थकबाकी जमा करण्याच्या कार्यवाहीस विलंब झाला आहे. आता मुख्य न्यायालयीन प्रकरणी निर्णय झालेला असल्यामुळे थकबाकीची रक्कम जमा करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

राज्यात वैद्यकीय पदव्युत्तर पदवी प्रवेशासाठी खुल्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या वैद्यकीय प्रवेशाचा प्रश्न सोडविण्याबाबत

(१४) * ४७३१० आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वैद्यकीय पदव्युत्तर पदवी प्रवेशासाठी केंद्र व राज्य शासनाने लागू केलेल्या नव्या आरक्षण धोरणानुसार खुल्या प्रवर्गासाठी अवघ्या ५ टक्के जागा शिल्लक राहणार असून त्यामुळे खुल्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय प्रवेशापासून वंचित रहावे लागणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून खुल्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या वैद्यकीय प्रवेशाचा प्रश्न सोडविण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अतिरिक्त जागा निर्माण करण्यासाठी राज्य शासनाकडून केंद्रीय परिषदांना प्रस्ताव सादर करण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुसद (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील रस्त्यांची कामे पूर्ण करण्याबाबत

(१५) * ४७३६७ श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुसद (जि.यवतमाळ) तालुक्यात मागील ४० वर्षांपूर्वी अप्पर पैनगंगा प्रकल्पाची निर्मिती झाली परंतु देवाठाना, जवळा, नाईकनगर क्र.२ या रस्त्याचे काम मागील दीड वर्षांपासून प्रलंबित असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्थानिक ग्रामस्थांनी लोकसभा निवडणुकीवर बहिष्कार घातला असून त्याबाबतचे निवेदन उपविभागीय अधिकारी, पुसद यांना प्राप्त झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, देवाठाना ते जवळा हा रस्ता वन विभागातून जात असल्यामुळे दीड वर्षांपासून तेथील अंदाजे २.८० कि.मी. रस्त्याचे काम वन विभागाच्या दुर्लक्षामुळे बंद पडले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू रस्त्यांची कामे पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) सदरचा रस्ता वन विभागातून जात असल्यामुळे वन विभागातील २.८० कि.मी. रस्त्याचे काम करण्यास परवानगी मिळणेबाबत अधीक्षक अभियंता (प्रमंशासयो) महाराष्ट्र ग्रामिण रस्ते विकास संस्था अमरावती विभाग यांनी दिनांक ३०/०५/२०१७ रोजी वन संरक्षक वन विभाग पुसद यांना विनंती केली आहे. वन विभागाची परवानगी मिळताच रस्त्याचे काम पूर्ण करण्यात येईल.

(४) वन विभागाची परवानगी अद्याप अप्राप्त आहे. वन विभागाची परवानगी प्राप्त होताच उर्वरीत २.८० कि.मी. लांबीचे काम तात्काळ पूर्ण करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कर्नाटकातून महाराष्ट्रातील सीमावर्ती भागात मराठी शाळेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मोफत एस.टी. पास देणेबाबत

(१६) * ४७४२५ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात कोल्हापूर, सांगली व सोलापूर या जिल्ह्यास कर्नाटक राज्याचा सीमाभाग लागत असल्याने कर्नाटक राज्यातून मराठी भाषेचे शिक्षण घेण्यासाठी अनेक विद्यार्थी महाराष्ट्रातील सीमावर्ती भागातील मराठी शाळांमध्ये प्रवेश घेत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या विद्यार्थ्यांचा रहिवास कर्नाटक राज्यातील असल्याचे कारण देत या विद्यार्थ्यांना महाराष्ट्र राज्य एस. टी. महामंडळाकडून एस. टी. पास नाकारला जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मराठी भाषेवर असलेले प्रेम, मराठी भाषेचा अभिमान जोपासण्यासाठी हे विद्यार्थी कर्नाटक राज्यातून येत असल्याने त्यांना मोफत एस. टी. पास देणेची मागणी केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सीमावर्ती भागात मराठी भाषेचे ज्ञान घेण्यासाठी येणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मोफत एस.टी. पास देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) व (३) नाही.

(४) राज्य परिवहन महामंडळाच्या दिनांक २७/०७/१९८७ च्या परिपत्रकांन्वये सर्व विभागीय कार्यालयास आंतरराज्य मार्गावर शिक्षण संस्थेत जाण्या-येण्यासाठी विद्यार्थ्यांना विद्यार्थी मासिक सवलतीचे पास देण्याच्या सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. त्याप्रमाणे सीमावर्ती भागातील विद्यार्थ्यांना सवलतीच्या दरात पासेस अनुज्ञेय आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ठाणे जिल्ह्याच्या आदिवासी व दुर्गम भागातील
बालके कमी वजनाची असल्याबाबत**

(१७) * ४६८५३ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) राज्यातील अन्य जिल्ह्यांच्या तुलनेत सर्वांगिण सक्षम असलेल्या ठाणे जिल्ह्याच्या ग्रामीण, आदिवासी व दुर्गम भागात सुमारे १ हजार ५४८ बालके तीव्र कमी वजनाची असल्याचे दिनांक ९ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कुपोषित बालकांमध्ये ७९ बालके तीव्र कुपोषित, ९७१ बालके मध्यम कुपोषित, तर १५९ बालके दुर्धर आजारानी ग्रासले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कुपोषण टाळण्यास आरोग्य यंत्रणा अपयशी ठरली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कुपोषित बालकांना वेळीच उपचार व सकस पोषण आहार उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) नाही.

(४) माहे जून, २०१८ पासून २४९ सॅम बालकांना VCDC चा लाभ देण्यात आलेला आहे. त्यापैकी १८७ बालकांचे श्रेणीवर्धन झालेले असून सद्यःस्थितीत ६२ सॅम बालके शिल्लक आहेत. सदर ६२ सॅम बालकांसाठी VCDC सुरु असून EDNF चा पुरवठा नियमित सुरु आहे. तसेच दुर्धर आजार असलेल्या बालकांना आवश्यकतेनुसार उपचार करण्यात येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

भंडारा जिल्ह्यात शालेय विद्यार्थी मोफत सायकल, शिलाई मशीन व इतर योजनेच्या लाभापासून वंचित असल्याबाबत

(१८) * ४७५२३ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.निलय नाईक : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भंडारा जिल्हा परिषद समाजकल्याण विभागांतर्गत सन २०१८-१९ या वर्षात शालेय विद्यार्थ्यांकरिता मोफत सायकल, शिलाई मशीन व इतर योजनेचे फॉर्म भंडारा व मोहाळी पंचायत समितीने जिल्हा परिषदेकडे न पाठविल्याने सदर तालुक्यातील लाभार्थी योजनेपासून वंचित असल्याचे दिनांक १८ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हुमन नदीवर हुमन प्रकल्पाच्या (जि.चंद्रपूर) कामाला
सुरुवात करण्याबाबत**

(१९) * ४७०२३ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भातील शेती सुजल व्हावी या दृष्टीकोनातून सन १९८३ मध्ये (ता.सिंदेवाही, जि.चंद्रपूर) हुमन नदीवर हुमन प्रकल्पाला शासनाने मान्यता देवून ३६ वर्षांचा कालावधी होवूनही सदर प्रकल्पाच्या कामाला सुरुवात झाली नसल्याचे दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकल्पाला वन व पर्यावरण विभागाने मान्यता देवून मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार महसूल विभागाने वन विभागाला वर्धा व चंद्रपूर जिल्ह्यात पर्यायी जमीन उपलब्ध करून देवूनही दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ रोजी नऊ सदस्यांची समिती स्थापन केली असून सदर समितीची एकही बैठक घेण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकल्प पूर्ण झाल्यास जंगलातील प्राण्यांना, चंद्रपूर जिल्ह्यातील मूल, पोंभूर्णा व चंद्रपूर या तालुक्यातील शेतकऱ्यांना फायदा होवून ४६ हजार हेक्टर शेतजमीन सिंचनाखाली येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रकल्पाच्या कामाला सुरुवात करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे आहे.

हुमन प्रकल्पास दिनांक ३१/०३/१९८३ अन्वये प्रशासकीय मान्यता प्राप्त आहे. सन १९८२-८३ ते १९८४-८५ या कालावधीत उपधरण, उपधरणाला जाण्यासाठी पोचमार्ग, पुरकेपार, नवरगांव व सिंदेवाही येथील इमारती, विभागीय व उपविभागीय कार्यालयाच्या इमारती इ. प्राथमिक स्वरूपाची कामे करण्यात आली आहेत. सदर प्रकल्पांतर्गत उपरोक्त कामे, वन विभागास भरणा केलेली रक्कम आस्थापना व अनुषंगिक खर्च अशी एकूण रुपये

२११.३२ कोटी इतकी रक्कम या प्रकल्पासाठी खर्च झालेली आहे. मात्र, वन संवर्धन अधिनियम १९८० अंतर्गत वनजमीन, वनेत्तर वापराकरता उपयोगात आणायची असल्यास त्यास केंद्र शासनाच्या पर्यावरण व वन मंत्रालयाची अंतिम मान्यता आवश्यक असते. केंद्र शासनाची यास अंतिम मान्यता प्राप्त झालेली नसल्यामुळे प्रकल्पाची कामे सन १९८४-८५ पासून बंद आहे.

(२) हे खरे नाही.

हुमन नदी प्रकल्पामुळे बाधित १९२५.५५ हे. वन क्षेत्र वळतेकरण करण्याच्या अनुषंगाने अभ्यास करण्यासाठी शासन निर्णय दिनांक ०१/१२/२०१६ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या तज्ञ समितीची बैठक प्रधान सचिव (वने) यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक ०५/०३/२०१९ रोजी त्यांच्या दालनात संपन्न झाली आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) दिनांक ०५/०३/२०१९ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णयास अनुसरून पुढील कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळातील गैरप्रकाराबाबत

(२०) * ४७४८४ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाकडून मुंबई मेला शॉपिंग फेस्टीवलसाठी काढण्यात आलेल्या निविदेच्या वेळेस महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक, श्री.विजय वाघमारे हे रजेवर असताना त्यांच्या अनुपस्थितीत श्री.आशुतोष राठोड, सह व्यवस्थापकीय संचालक यांनी निविदेचा कार्यकाळ १ वर्षावरून ५ वर्ष करून ओकस् मॅनेजमेंट प्रा.लि. या कंपनीबरोबर करार करून केंद्रीय दक्षता आयोगाच्या मार्गदर्शक तत्वांचा अवलंब केला नसून त्यांनी त्यांच्या अधिकाराचा दुरुपयोग केला, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त करारामुळे महामंडळाला २० कोटींचा आर्थिक भार सोसावा लागला तसेच निविदा काढताना ओकस् मॅनेजमेंट प्रा.लि. कंपनीने सर्वात कमी दराच्या निविदेने काम करणार असल्यास त्यांना प्राधान्य देण्याची अट ही निविदेत टाकली होती, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, महामंडळाच्या मुख्य लेखाधिकाऱ्यांनी घेतलेले आक्षेप बाजूला ठेवून श्री.आशुतोष राठोड यांनी सदर निर्णय घेतला. त्यामुळे श्री.वाघमारे, व्यवस्थापकीय संचालक यांनी श्री.राठोड यांची विभागीय चौकशी (खातेनिहाय) करण्याचे आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर खातेनिहाय चौकशीस पर्यटनमंत्र्यांनी स्थगिती देवून श्री.विजयकुमार गौतम, सचिव यांना चौकशीचे आदेश दिले त्यानुसार श्री.दिवसे यांनीही सदर निविदा प्रक्रियेत अनियमितता झाली असून तपासाची व कार्यवाहीची गरज असल्याचा अहवाल दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, श्री.आशुतोष राठोड हे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे अधिकारी असून ते या पदासाठी पात्र नसताना त्यांना हे पद दिले गेले, हे ही खरे आहे काय,
- (६) असल्यास, श्री.आशुतोष राठोड यांची चौकशी करणारे श्री.गौतम, श्री.वाघमारे व श्री.दिवसे यांच्या बदल्या झाल्याने श्री.राठोड यांच्या चौकशीचे प्रकरण सामान्य प्रशासन विभागाकडे प्रलंबित असूनही निर्णय न होण्याची तसेच सदर चौकशीस विलंब लागण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) मुंबई मेला शॉपिंग फेस्टिव्हल कार्यक्रम आयोजित करण्याबाबतच्या कार्यवाहीच्या वेळी महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे कार्यरत व्यवस्थापकीय संचालक रजेवर असल्यामुळे सह व्यवस्थापकीय संचालक यांच्याकडे तात्पुरत्या स्वरूपात व्यवस्थापकीय संचालक पदाचा कार्यभार सोपविण्यात आला होता.त्या अधिकारात ओकस् मॅनेजमेंट कन्सलटन्सी प्रा.लि. यांच्याबरोबर करार करण्यात आला. ई-निविदेमध्ये कराराचा कार्यकाळ एक वर्षाचा नमूद करण्यात आला होता.परंतु करार ५ वर्षाकरीता करण्यात आला.

(२), (३) व (४) सदर करारनामा रद्द करण्यात आलेला आहे.

(५) व (६) श्री.आशुतोष राठोड हे मुंबई विद्यापीठातील उप कुलसचिव या संवर्गातील अधिकारी असून, विहित कार्यपध्दतीनुसार त्यांची सह व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ या पदावर शासन मान्यतेने प्रतिनियुक्तीने नियुक्ती करण्यात आली आहे. श्री.आशुतोष राठोड यांच्या चौकशीच्या प्रकरणी पुढील कार्यवाही चालू आहे.

राज्यात सुकन्या समृद्धी योजनेचा संदेश पसरवित असल्याबाबत

(२१) * ४६९९६ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.हरिसिंग राठोड, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात काही दिवसांपासून सुकन्या समृद्धी योजनेबाबतचा संदेश मोठ्या प्रमाणात पसरवत असल्याचे दिनांक १२ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदेशात मुलींचा शिक्षण व लग्नापर्यंतचा सर्व खर्च केंद्र शासन करणार असून या योजनेचा लाभ घेण्याचे आवाहन केले जात असल्याची सत्यता तपासली असता ही माहिती खोटी असल्याचे स्पष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर योजनेचा संदेश पसरविणे बंद करून सदर खोटी माहिती पसरविणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२), (३) व (४) सुकन्या समृद्धी योजना ही केंद्र पुरस्कृत योजना असून ती पोस्ट विभाग, तसेच राष्ट्रीय कृत बँक मार्फत राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेबाबत जनजागृती करण्याबाबत पोस्ट विभाग तसेच बँकांना आवश्यकत्या सूचना देण्याबाबत नियोजन विभाग/वित्त विभाग यांना कळविण्यात येईल.

**परभणी जिल्ह्यात महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी
योजनेतर्गत बांधलेल्या सिंचन विहिरींची देयके प्रलंबित असल्याबाबत**

(२२) * ४७२७९ श्री.विप्लव बाजोरिया, श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय
रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यात महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी
योजनेतर्गत बांधलेल्या सिंचन विहिरींची सुमारे पावणे दोन कोटी रुपयांची
देयके प्रलंबित असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास
आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त योजनेतर्गत मिळणाऱ्या अनुदानाच्या प्रतिक्षेत गेल्या
चार महिन्यापासून लाभार्थी आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अनुदान न मिळण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत
काय आढळूनआले व त्यानुषंगाने यास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती
कारवाई केली व अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात
येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) नाही. हे खरे नाही.

(२) नाही. हे खरे नाही.

(३) परभणी जिल्ह्यात मार्च, २०१९ अखेर पर्यंत ४१४ सिंचन विहिरींसाठी
रक्कम रुपये ५२२.४८ लक्ष इतका निधी वितरीत केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बार्शी टाकळी (जि.अकोला) तालुक्यातील सामाजिक वनीकरणाच्या
वृक्षारोपणाच्या कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(२३) * ४७२१३ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बार्शी टाकळी (जि.अकोला) तालुक्यातील महान सर्कल मधील सामाजिक वनीकरणाच्या वृक्षारोपणाच्या कामात लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर गैरव्यवहारात एका मजूराला हाताशी धरून बोगस नावाने मस्टर टाकून खोट्या सह्या करून पैसे काढण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी संबंधित विभागाकडे रामु पोमा आडे, रा.झोडगा (ता.बार्शी टाकळी) यांनी तक्रार करूनही कोणतीच कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२), (३) व (४) श्री.रामु पोमा आडे यांची अशी तक्रार शासनाकडे प्राप्त झाली होती. सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने चौकशी करण्यात आली. सदर चौकशी अहवालानुसार पंचासमक्ष स्थळपाहणी केली असता रोपवन स्थळावर केलेली वृक्ष लागवड सुस्थितीत असल्याचे निदर्शनास आले.

श्री.केशव ठोंबरे नामक मजूर हजर असून देखील नजरचुकीमुळे गैरहजर असल्याचे नोंदविण्यात आले होते. त्याठिकाणी व्हाईटनर लावून ते हजर असल्याबाबत दुरुस्ती करण्यात आली असल्याचे संबंधित ग्राम रोजगार सेवकाने कबूल केले आहे. या अनियमिततेबाबत त्यांना समज देण्यात आली आहे.

मजूरांच्या मस्टरची तपासणी केली असता काही मजुर कामावर येत नसून देखील दोन आठवडे त्यांची नांवे मस्टरवर असल्याचे निदर्शनास आले. त्यामुळे त्यांना गैरहजर कालावधीची मजूरी दिलेली नाही. मस्टरमध्ये चूकीची माहिती भरणाऱ्या संबंधित कर्मचाऱ्यास कारणे दाखवा नोटीस देण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वडाळा (मुंबई) येथील परिवहन कार्यालयातील अनागोंदी कारभाराबाबत

(२४) * ४७१८५ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील वडाळा येथील परिवहन कार्यालयात प्रशासनाच्या संगनमताने रिक्शा पासिंगचे शुल्क रुपये ६ हजार ७९ असताना एजंटला २० ते २८ हजार दिल्याशिवाय रिक्शाचे पासिंग होऊ शकत नसल्याचे दिनांक २० मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सर्व प्रकरणे एजंटमार्फतच आरटीओ अधिकाऱ्यांकडे मंजूरीसाठी जातात, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून येथील एजंट व संबंधित अधिकारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) अशा आशयाची बातमी वृत्तपत्रात दिनांक २०/०३/२०१९ रोजी प्रसिध्द झाली होती.

(२) हे खरे नाही. नवीन रिक्शा नोंदणीच्या प्रक्रियेनुसार नोंदणीसाठीच्या शुल्काचा भरणा ऑनलाईन केला जातो. तसेच रिक्शाचा पक्का परवाना काढण्यासाठी वाहन प्रणालीवर ऑनलाईन अर्ज करण्याची व शुल्क भरण्याची सुविधा आहे. या सुविधेमध्ये कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीस हस्तक्षेप करण्यास वाव नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बीड जिल्हा परिषदेच्या वित्त विभागाकडून शिक्षकांच्या
मुळ सेवा पुस्तिकेची तपासणीबाबत**

(२५) * ४७८५७ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बीड जिल्हा परिषदेच्या वित्त विभागाकडून शिक्षकांच्या मुळ सेवा पुस्तिकेची तपासणी करण्याकरीता एका शिक्षकाकडून प्रती पाचशे रुपये प्रमाणे जिल्ह्यातील हजारो शिक्षकांकडून मुख्याध्यापिकांमार्फत पैसे वसूल करून वित्त विभागाच्या लेखाधिकाऱ्यांना देण्यात आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत माजलगाव (जि.बीड) येथे गटशिक्षणाधिकारी कार्यालयात तपासणी चालू असताना शिक्षकांनी लेखाधिकारी यांनी पैसे घेतल्याचे बोलल्याने काहीकाळ तपासणीचे कामकाज बंद करावे लागले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी लेखाधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे जिल्ह्यात नवीन वाहन खरेदी केल्यानंतर देण्यात येणाऱ्या
“आरसीबुक” व “लायसन्स” पोस्ट खात्याकडून पुणे आरटीओ
विभागाकडे परत पाठविण्यात आल्याबाबत**

(२६) * ४७४०४ श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पुणे जिल्ह्यात नवीन वाहन खरेदी केल्यानंतर प्रादेशिक परिवहन कार्यालयाकडून वाहनमालकांना देण्यात येणारे ९४ हजार "आरसीबुक" व १२ हजार "लायसन्स" गेल्या ५ वर्षात विविध कारणाने पोस्ट खात्याकडून पुणे आरटीओ विभागाकडे परत पाठविण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पोस्ट कर्मचाऱ्यांच्या बेजबाबदारपणामुळे बहुतांश नागरिकांना विना आरसीबुक वाहने चालवावी लागत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बेजबाबदारपणे काम करणाऱ्या पोस्ट कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करून वाहनमालकांना त्यांच्या नवीन वाहनाचे 'आरसीबुक' व 'लायसन्स' वेळेत उपलब्ध होण्याच्यादृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) व (२) हे खरे आहे.

प्रादेशिक परिवहन कार्यालय पुणे यांचे मार्फत सन २०१५ ते मे, २०१९ पर्यंत एकूण ८,०३,०१९ अनुज्ञप्ती व १४,२६,७४३ नोंदणी प्रमाणपत्र पोस्टाकडे बटवड्यासाठी पाठविण्यात आली होती. त्यापैकी एकूण २०,६९५ अनुज्ञप्ती व ८९,६९२ नोंदणी प्रमाणपत्र अपूर्ण पत्ता, घर बंद, पत्ता सोडून गेले, मयत, इ. कारणांमुळे पोस्टामार्फत बटवडा न होता परत आले आहेत. त्यातील १५,४६३ अनुज्ञप्ती व ३४,४३६ नोंदणी प्रमाणपत्र स्वहस्ते वितरीत करण्यात आले आहेत.

यासंदर्भात प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, पुणे यांचेस्तरावरून पोस्ट खात्यास योग्य त्या उपाययोजना करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. अर्जदारास बारकोड क्रमांक दिला जातो त्या आधारे अर्जदारास पोस्टातील बटवडा कोणत्या टप्प्यात आहे याची माहिती मिळते. नागरिकांना पोस्टाद्वारे अनुज्ञप्ती किंवा नोंदणी प्रमाणपत्र न मिळाल्यास प्रादेशिक परिवहन कार्यालयातून स्वहस्ते घेऊन जाण्याबाबत वर्तमानपत्राद्वारे आवाहन केले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

लोहा (जि.नांदेड) तालुक्यात अनधिकृत वृक्षतोड होत असल्याबाबत

(२७) * ४७२५३ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) लोहा (जि.नांदेड) तालुक्यातील वनरक्षक व वनपालांची आरा मशीनवाल्यांशी संगनमत असल्याने सागवानाच्या झाडासह अन्य वृक्षांची अनधिकृतपणे मोठ्या प्रमाणात तोड होत असल्याचे दिनांक १४ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, लोहा शहरातून दररोज अनेक ट्रक्टर, टेम्पो, ट्रक हे अनधिकृतपणे दिवस-रात्र वृक्षतोड करून वाहतूक करताना दिसत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनधिकृत वृक्षतोड करणारे व त्याकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) लोहा तालुक्यातील (जि.नांदेड) वनरक्षक व वनपालांची आरा मशीनवाल्यांशी संगनमत असल्याने सागवानाच्या झाडासह अन्य वृक्षांची अनधिकृतपणे मोठ्या प्रमाणात तोड होत असल्याचे दिनांक १४ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे नाही.
(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात बालविवाहाचे प्रमाण वाढल्याबाबत

(२८) * ४७०९७ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात बालविवाहाच्या जास्त घटना १६ जिल्ह्यात घडल्या असल्याची बाब राष्ट्रीय बाल हक्क आयोगाने दिनांक ३० जानेवारी, २०१९ रोजीच्या अहवालात प्रसिध्द केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात कोणकोणत्या जिल्ह्यात बालविवाहाच्या घटना घडलेल्या आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने बालविवाह रोखण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

तथापि, राष्ट्रीय बाल हक्क आयोगाने २०११ च्या जनगणनेनुसार भारतातील बाल विवाह एक सांख्यिकीय विश्लेषण या अहवालात देशातील ७० जिल्हांपैकी महाराष्ट्रातील जालना, लातूर, सांगली, सिंधुदुर्ग, कोल्हापूर, अहमदनगर, ठाणे, पुणे, जळगाव, चंद्रपूर, धुळे, भंडारा, सातारा, परभणी, मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या १६ जिल्ह्यांमध्ये बाल विवाहाचे प्रमाण जास्त आढळून आल्याचे नमूद केले आहे.

(२) राज्यात भंडारा जिल्ह्यात सन २०१६-२०१७ मध्ये बालविवाहाच्या ४ घटना घडल्या आहेत. त्याचबरोबर रोखलेल्या बालविवाहाची जिल्हानिहाय संख्या पुढीलप्रमाणे - ठाणे-४, जळगाव-१५, धुळे-१९, अहमदनगर-१४, पुणे-१६, कोल्हापूर-४, सातारा-१०, सांगली-१६, लातूर-३९, परभणी-४७, चंद्रपूर-६

(३) भंडारा जिल्ह्यात सन २०१६-१७ मध्ये घडलेल्या ४ बाल विवाहाच्या घटनांची चौकशी करून संबंधितांवर बाल विवाह प्रतिबंधक अधिनियम २००६ च्या कलम ९, १०, व ११ व लैंगिक गुन्ह्यापासून बालकांचे संरक्षण व कायदा २०१२ (पॉक्सो अॅक्ट) तसेच भारतीय दंडविधान १८६१ च्या संबंधित कलमानुसार गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे.

तसेच बाल विवाह प्रतिबंधाकरीता जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली अधिनियमांतर्गत असणाऱ्या सर्व घटकांसोबत कार्यशाळा बैठका, जन जागृती कार्यक्रम, पथ नाटयाच्या माध्यमातून गाव पातळीवर व तालुका व जिल्हा पातळीवर जनजागृती मोहिमा राबविण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात एसटी महामंडळामधील वाहकांकडून गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(२९) * ४६७७० श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य परिवहन महामंडळामधील वाहकांकडून प्रवाशांना महिन्याला सुमारे ५ हजारांहून अधिक अतिरिक्त तिकिटे दिल्या गेल्याच्या कारणामुळे काही ठिकाणी वाहकांनी गैरव्यवहार केल्याची प्रकरणे घडली असल्याचे दिनांक ९ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी राज्य परिवहन महामंडळ प्रशासनाने गैरव्यवहार केलेल्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) हे खरे नाही.

दिनांक १०/०३/२०१९ च्या लोकसत्ता वृत्तपत्रामध्ये बातमी प्रसिध्द झाली आहे. परंतु, माहे मार्च, २०१९ मध्ये राज्य परिवहन महामंडळाद्वारे सर्व विभागांचा आढावा घेण्यात आलेला असून, त्यामध्ये महामंडळाच्या कोणत्याही विभागातर्फे अतिरिक्त तिकिटाद्वारे वाहकाने अपहार केल्याची बाब नोंदविण्यात आलेली नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**संगमेश्वर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील गडनदी प्रकल्पाला
वाढीव निधी मिळण्याबाबत**

(३०) * ४७७१३ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३९०१७ ला दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) संगमेश्वर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील गेली ३० वर्षे संधगतीने सुरु असलेल्या व अपूर्ण असलेल्या गडनदी प्रकल्पाच्या वाढीव खर्चासाठी मंत्रिमंडळाच्या बैठकीमध्ये चौथी प्रशासकीय मान्यता दिली असल्याचे दिनांक १६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकल्पाचा खर्च रुपये ९५० कोटी करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकल्पासाठी शासनाने मान्यता दिलेला निधी संबंधित यंत्रणेला उपलब्ध करून देवून प्रकल्प निर्धारित वेळेत पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) गडनदी प्रकल्पाच्या रुपये ९५०.३७ कोटी किंमतीच्या चतुर्थ सु.प्र.मा. प्रस्तावास जलसंपदा विभागाच्या दिनांक १६/०३/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये नव्हे तर शासन निर्णय क्र. सुप्रमा-२०१७/६४५/ (प्र.क्र.१९५/१७)/मध्यम प्रकल्प दिनांक ०८/०३/२०१९ अन्वये मान्यता प्राप्त झाली आहे.

(२) गडनदी प्रकल्पाची चतुर्थ सु.प्र.मा.किंमत रुपये ९५०.३७ कोटी असून मार्च, २०१९ अखेरीस रुपये ८१६.२० कोटी इतका खर्च झालेला आहे.

(३) प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना (PMKSY) अंतर्गत सदर प्रकल्पाचा समावेश करण्यात आलेला आहे. सन २०१९-२० मध्ये रुपये ५६.०० कोटी इतकी तरतूद करण्यात आली असून जून, २०२० पर्यंत प्रकल्प पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ग्रामपंचायत संदेरी (ता.म्हसळा, जि.रायगड) येथील
संरक्षक बंधान्याचे काम पूर्ण करण्याबाबत**

(३१) * ४७७९९ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय खारभूमी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सावित्री खाडी किनाऱ्यावरील शेत जमिनीचे खाऱ्या पाण्यापासून संरक्षण होण्याच्यादृष्टीने ग्रामपंचायत संदेरी (ता.म्हसळा, जि.रायगड) हद्दीत खारभूमी विकास योजनेतर्गत गददाव ते संदेरी दरम्यान संरक्षक बंधाऱ्याचे काम ग्रामस्थांच्या मागणीनुसार मंजूर करण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या कामी ई-निविदेद्वारे निवडलेल्या कंत्राटदाराने फक्त ४० टक्केच काम पूर्ण करून ९० टक्के रक्कम शासनाकडून घेतली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, गेल्या तीन वर्षांपासून हे काम अपूर्ण अवस्थेत असल्याने ग्रामपंचायत संदेरी हद्दीमधील ९० टक्के जमीन ही लागवडीस अयोग्य झाली असून त्या ठिकाणी कांदळवण उगवले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, अंदाजपत्रकीय व मंजूर रक्कम रुपये ६० लक्ष पैकी बहुतांश रक्कम कंत्राटदाराने खर्च करूनही काम न केल्याने शेतकऱ्यांमध्ये नाराजीचे वातावरण आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने कंत्राटदाराविरुद्ध व काम प्रलंबित ठेवणाऱ्या संबंधित जबाबदार व्यक्तींवर कारवाई करून अपूर्ण कामामुळे शेतकऱ्यांच्या शेतजमिनीच्या झालेल्या नुकसानाची भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

कंत्राटदाराने योजनेचे ५०% भौतिक काम पूर्ण केले आहे. निविदा किंमतीच्या तुलनेत झालेल्या खर्चाची टक्केवारी ७७% इतकी आहे.

(३) योजनेचे प्रापणक्षेत्र ४१ हेक्टर आहे. काम सुरु होण्यापूर्वीच साधारणतः १० हेक्टर क्षेत्र कांदळवणामुळे बाधित झालेले होते. सद्यःस्थितीत अंदाजे २८ हेक्टर क्षेत्र कांदळवणाने बाधित झाले असून सुमारे १३ हेक्टर क्षेत्र लागवडीलायक आहे.

(४) सदर कामाच्या निविदेची किंमत रुपये ५८.९७ लक्ष इतकी असून मे, २०१९ अखेर रुपये ४५.४४ लक्ष (सुमारे ७७ टक्के) इतका खर्च झाला आहे.

(५) प्रस्तुत प्रकरणी चौकशी करणेकामी कार्यकारी अभियंता खारभूमी सर्वेक्षण व अन्वेषण विभाग, पेण, जि.रायगड यांचेस्तरावर कंत्राटदाराने आजपर्यंत केलेल्या कामाची संयुक्त मोजमापे घेऊन निविदेतील शिल्लक कामाची किंमत सुधारित दरानुसार ठरविण्यासाठी समिती गठित केली आहे. सदर समितीस कार्यक्षेत्रावरील कामाची संयुक्त मोजमापे घेऊन तसा सुस्पष्ट अहवाल सादर करण्याचे आदेशित केलेले आहे. सदर समितीचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर संबंधित कंत्राटदार तसेच संबंधित अधिकारी दोषी आढळल्यास त्यांचेविरुद्ध नियमानुसार ठोस कारवाई करण्यात येईल.

शेत जमिनीच्या नुकसानीबाबत शेतकऱ्यांनी पत्रव्यवहार केलेला नाही.

राज्यात परिवहन विभागातील रिक्शा परवाना वाटपाबाबत

(३२) * ४७०५५ श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात परिवहन विभागाच्या बेसुमार परवाना वाटपाने रिक्शा व्यवसायिकांचे नुकसान होत असून रस्ता कमी व रिक्शा जास्त अशी परिस्थिती दिसत असल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सध्या एक-दोन पुराव्याच्या आधारे रिक्शा परवाना परिवहन खात्याकडून दिला जातो त्यात परप्रांतिय व इतर नवशिक्या बेरोजगारांचा भरणा अधिक असून अनेक नवशिके रिक्शाचालक वाहतुकीचे नियम मोडतात त्यामुळे त्याचा दुष्परिणाम प्रामाणिक रिक्शाचालकांना सोसावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) वर्तमानपत्रात दिनांक २१/०२/२०१९ रोजी अशी बातमी प्रसिध्द झाली आहे.

(२) हे खरे नाही.

राज्यातील तीन चाकी तीन आसनी ऑटोरिक्षा व टॅक्सी परवाने जारी करण्यासाठी शासनाने दिनांक १८/०७/२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये परवान्याच्या अटी व शर्ती विहित करण्यात आलेल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील नमूद अटी व शर्तीची पूर्तता करणाऱ्या अर्जदारास परवाना जारी करण्यात येतो.

तसेच वाहतुकीच्या नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या रिक्षाचालकांवर परिवहन व वाहतूक पोलीस विभागामार्फत कारवाई करण्यात येते.

(३) राज्यात माहे एप्रिल, २०१८ ते माहे मार्च, २०१९ या कालावधीत परिवहन विभागाकडून नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या एकूण २६,५४२ रिक्षाचालकांवर कारवाई करण्यात आली असून यामध्ये ३,८३६ प्रकरणात परवाना व ४,३९८ प्रकरणात अनुज्ञप्ती निलंबनाची कारवाई करण्यात आली आहे. तसेच रुपये ५६०.१६ लक्ष तडजोड शुल्क व रुपये २३.९७ लक्ष कर वसूल करण्यात आलेला आहे. याशिवाय ऑटोरिक्षा चालकांकडून भाडे नाकारण्यासंदर्भात परिवहन विभागाकडून करण्यात येत असलेल्या विशेष तपासणी मोहिमेत मुंबई विभागामध्ये ६७० भाडे नाकारणाऱ्या प्रकरणी दोषी ऑटोरिक्षा चालकांची अनुज्ञप्ती रद्द करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शिक्षकांच्या ऑनलाईन बदलीबाबत

(३३) * ४७९०८ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शिक्षकांच्या बदल्यांमध्ये होणारा गैरप्रकार आणि आर्थिक गैरव्यवहाराच्या पार्श्वभूमीवर शासनाकडून ऑनलाईन बदली प्रक्रिया राबविण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, ठाणे जिल्ह्यामध्ये २११९ शिक्षकांच्या ऑनलाईन बदल्या करण्यात आल्या असून या बदल्यांमधील तांत्रिक त्रुटीमुळे शिक्षकांना पुन्हा दुर्गम भागामध्ये जाण्याची वेळ आली असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रक्रियेत ८० टक्के महिला शिक्षकांना त्यांनी दिलेल्या प्राधान्यातील शाळा न मिळाल्याने ऑनलाईन बदली प्रक्रियेबाबत शिक्षकांनी आक्षेप नोंदविला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) जिल्हा परिषद अंतर्गत कार्यरत असलेल्या शिक्षक संवर्गाची मोठी संख्या त्यांची इतर संवर्गापेक्षा असलेले कामाचे भिन्न स्वरूप, काम करीत असताना शिक्षकांना उद्भवणाऱ्या अडीअडचणी लक्षात घेऊन शिक्षकांचे जिल्हांतर्गत बदलीबाबतचे सुधारित धोरण निश्चित करण्यात आले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) शिक्षकांच्या ऑनलाईन बदल्यांच्या टप्पा क्र.५ मध्ये काही महिला शिक्षकांना त्यांचे पसंतीक्रमानुसार अवघड क्षेत्रातील शाळांमध्ये पदस्थापना मिळाली आहे. सदरचे प्रमाण हे बदली झालेल्या शिक्षकांच्या १% ते २% इतके आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यातील धामणी प्रकल्पाचे काम पूर्ण करण्याबाबत

(३४) * ४७८२१ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७८८४ ला दिनांक ६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राधानगरी, गगनबावडा व पन्हाळा (जि.कोल्हापूर) तालुक्यात विभागलेल्या धामणी खोऱ्यातील धामणी मध्यम प्रकल्पाचे काम गत वीस वर्षांपासून विविध कारणांनी प्रलंबित असून शासनाकडे वेळोवेळी पाठपुरावा करूनही धामणी प्रकल्प अपुर्णावस्थेत असल्याने तेथील जनतेने लोकसभा निवडणूकीवर बहिष्कार घालण्याचा निर्णय घेतल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने धामणी प्रकल्पाचे काम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

- (२) धरणाच्या उर्वरित कामासाठी नवीन निविदा काढण्याच्या दृष्टीने निविदा सूचना माहे मार्च, २०१९ मध्ये प्रसिध्द करण्यात आली होती. तथापि, पुर्वीच्या ठेकेदाराची निविदा रद्द केल्याने तसेच त्याने केलेल्या कामाच्या प्रलंबित देयकाची अदायगी न करता निविदा रद्द केल्याने झालेल्या नुकसानीची भरपाई / व्याज इत्यादीबाबत संबंधित ठेकेदाराने न्यायालयात दावा दाखल केला आहे. सदर दाव्याच्या अनुषंगाने निविदा कार्यवाहीस मा.जिल्हा न्यायालयाने अंतरिम स्थगिती दिली आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**घाटी रुग्णालय (औरंगाबाद) येथील जेरियाट्रिक्स सेंटर
कायम ठेवण्याबाबत**

- (३५) * ४६९४० श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय वृध्दापकाळ शुश्रुषा कार्यक्रमांतर्गत वृध्दांच्या विविध आजारावर सर्वांगीण उपचार करण्यासाठी वार्धक्य वैद्यकशास्त्र (जेरियाट्रिक्स) हा विभाग सन २०१७ मध्ये औरंगाबाद येथील घाटी रुग्णालयात सुरु करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, दिनांक २२ जुलै, २०१८ रोजी मा.केंद्रीय आरोग्य राज्यमंत्री यांनी घाटी रुग्णालयातील विभागीय जेरियाट्रिक्स केंद्राच्या उभारणीसाठी सर्वतोपरी मदत करण्याचे आश्वासन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने जेरियाट्रिक्स सेंटरसाठी आवश्यक असणाऱ्या खर्चासह ३८ नवीन पदांना मान्यता देऊन केंद्रासाठी रुपये ५.३३ कोटी निधीही उपलब्ध करून दिला, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत जेरियाट्रिक्स सेंटरची स्थापना औरंगाबाद ऐवजी नागपूर येथे करण्याबाबत निर्णय घेऊन मराठवाड्यावर अन्याय केला, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून चौकशीच्या अनुषंगाने जेरियाट्रिक्स सेंटर औरंगाबादला ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) हे खरे नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यात वणवे पेटून त्या वणव्यात औषधी वनस्पतीसह शेकडो दुर्मिळ जुनी वृक्ष नष्ट झाल्याबाबत

(३६) * ४८२०६ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यात गेल्या चार महिन्यात ११० वणवे पेटल्याच्या घटना घडल्या असून यामध्ये २०० हेक्टर वनक्षेत्र जळून खाक झाल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या वणव्यात औषधी वनस्पतीसह शेकडो दुर्मिळ जुनी वृक्ष जळून गेली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने शहापूर तालुक्यात लागणाऱ्या वणव्याला आळा घालण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) शहापूर वनविभागात माहे नोव्हेंबर, २०१८ ते फेब्रुवारी, २०१९ या कालावधीमध्ये ९३ ठिकाणी वनवणव्यांच्या घटनांची नोंद झाली असून १५८.३५० हे क्षेत्र जळाले आहे.

(२) शहापूर वन विभागात लागलेले वणवे हे मुख्यत्वे ग्राउंड फायर प्रकारातील असल्याने, सदर वणव्यामध्ये औषधी वनस्पतीसह शेकडो दुर्मिळ जुनी वृक्ष जळून गेलेली नाहीत.

(३) व (४) याप्रकरणी उपवनसंरक्षक यांच्या अहवालानुसार या आगी नैसर्गिकरित्या अथवा आकस्मितपणे लागल्याचे निदर्शनास आले आहे. वनक्षेत्रात वनवणवा लागू नये यासाठी खालीलप्रमाणे प्रतिबंधात्मक उपाययोजना नियमितपणे करण्यात येत आहेत :-

१. वनवणवा नियंत्रणासाठी नियमित अंतर्गत व बाह्य जाळरेषा घेण्यात येतात.
२. हॅलो फॉरेस्ट-१९२६ हा टोल फ्री क्रमांक वन विभागातर्फे तक्रार दाखल करण्यासाठी कार्यान्वित केलेला आहे.
३. वन अधिकारी व वन कर्मचारी यांचेमार्फत नियमित गस्त करण्यात येते.
४. वनवणवा नियंत्रणासाठी क्षेत्रिय कर्मचाऱ्यांना (Fire Fighting Equipment) वनवणवा साधन सामुग्री पुरविण्यात आलेली आहे.
५. वनाच्या एखादया भागात आग लागलीच तर त्याची त्वरित दखल घेण्याकरीता त्यादरम्यान स्थानिक ग्रामस्थांची मदत घेऊन वनवणवा आटोक्यात आणतात व गुन्हा दाखल करून तातडीने कारवाई केली जाते.
६. ग्राम परिसरातील लोकांना आगीबाबत माहिती व मार्गदर्शन करून जनजागृती केली जाते.

७. वनविभागात आगीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी वनपरिक्षेत्रात वनवणवा प्रतिबंध पथके स्थापन करण्यात आली आहेत.

नंदुरबार जिल्हा रुग्णालय येथील नर्सिंग स्कुल कार्यान्वित करण्याबाबत

(३७) * ४८५०३ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.जनार्दन चांदूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५३८१ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार जिल्हा रुग्णालयातील नर्सिंग स्कुलच्या क्षमता तपासणीचा अहवाल वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाने वैद्यकीय शिक्षण व औषध द्रव्ये विभागास सादर करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाकडून आवश्यक प्रमाणपत्र प्राप्त होऊन महाराष्ट्र नर्सिंग कौन्सिलची अंतिम तपासणी करून शासन त्यास अंतिम मान्यता देणार आहे काय तसेच नर्सिंग स्कुल कधीपर्यंत कार्यान्वित करण्यात येणार आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून परिचर्या अभ्यासक्रमास मान्यता देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) राज्यातील पदविका परिचर्या अभ्यासक्रमांसाठी आवश्यक असणाऱ्या संस्थांसंदर्भात बृहद् आराखडा २०१८-२०२३ अंतिम करण्याची कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे.

सद्यःस्थितीत सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारितील नंदुरबार येथील जिल्हा रुग्णालयातील नर्सिंग स्कुल सुरु करण्यास शासनाची तत्वतः मान्यता देण्यात आलेली आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये नंदुरबार येथील जिल्हा रुग्णालयात १० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेसह नर्सिंग स्कुल सुरु करण्यात आले आहेत. या अभ्यासक्रमास विद्यार्थी देखील प्रवेशित करण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गणोरी (ता.बाबुळगाव, जि.यवतमाळ) येथील शेतकऱ्यांना
शेततळ्यांचे अनुदान मिळण्याबाबत**

(३८) * ४८५४५ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गणोरी (ता.बाबुळगाव, जि.यवतमाळ) येथील शेतकऱ्यांनी माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये त्यांनी केलेल्या शेततळ्यांचे अनुदान प्राप्त न झाल्याबाबतच्या प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी दक्षता पथकाची नेमणूक करावी अशी मागणी केली असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने गणोरी येथील शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याबाबत दिरंगाई करणाऱ्या कृषी अधिकाऱ्यांवर कारवाई करून सदर शेतकऱ्यांना शेततळ्यांचे अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) होय.

(२) होय. विभागीय कृषी सह संचालक, अमरावती यांचे चौकशीअंती संबंधित कृषी सहाय्यक यांना निलंबित करण्यात आले आहे. मौजे गणोरी येथे ऑनलाईन प्राप्त झालेल्या ४९ शेततळे अर्जापैकी ४६ शेततळ्यांचे काम पूर्ण झाले आहे. त्यापैकी ३७ शेततळ्यांचे अनुदान अदा करण्यात आले आहे. ९ शेततळ्यांचे अनुदान अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. ३ शेतकऱ्यांनी शेततळ्याचे खोदकाम केलेले नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सहाव्या वेतन आयोगानुसार कॉम्प्युटर ऑपरेटर पदासाठी
चुकीची वेतनश्रेणी लागू केल्याबाबत**

(३९) * ४६८९० अॅड.अनिल परब : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सहाव्या वेतन आयोगानुसार कॉम्प्युटर ऑपरेटर पदासाठी पे बॅंड ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४२०० अशी वेतनश्रेणी असताना प्रशासनाने सदर पदास “संगणक चालक” हे पदनाम करून पे बॅंड ५२००-२०२०० ग्रेड पे २४०० अशी चुकीची वेतनश्रेणी लागू केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संगणक विभागातील “प्रोग्रामर” पदास सहाव्या वेतन आयोगानुसार वेतनश्रेणी लागू करतांना प्रशासनाने या पदास सहाव्या वेतन आयोगाने प्रस्तावित केलेली वेतनश्रेणी जशीच्या तशी लागू केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कॉम्प्युटर ऑपरेटर पदास अनुज्ञेय असलेली वेतनश्रेणी लागू न करण्यामागची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कॉम्प्युटर ऑपरेटर या पदास अनुज्ञेय असलेली वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) नाही.

केंद्रीय सहाव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीवरील केंद्र शासनाचे निर्णय विचारात घेऊन राज्य शासकीय व इतर पात्र कर्मचाऱ्यांच्या वेतनश्रेण्या सुधारित करण्याकरीता शिफारशी करण्यासाठी श्री.पी.एम.ए. हकीम, सेवानिवृत्त सचिव, भारत सरकार यांच्या अध्यक्षतेखाली “राज्य वेतन सुधारणा समिती, २००८” स्थापन केली होती. या समितीने “कॉम्प्युटर ऑपरेटर” या पदाच्या वेतनश्रेणीसंदर्भात विवक्षितपणे कोणतीही शिफारस केलेली नाही.

(२) अंशतः खरे आहे.

“राज्य वेतन सुधारणा समिती, २००८” च्या शिफारशीनुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत तंत्र शिक्षण संचालनालयातील “संगणक प्रोग्रॅमर” या पदास वेतनबँड पीबी-२ : रुपये ९३००-३४८०० आणि ग्रेड वेतन रुपये ४४०० ही वेतनश्रेणी मंजूर करण्यात आली आहे.

(३) वरील (१) नुसार प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे विभागातील जंगलामध्ये लागणाऱ्या आगीमुळे

वनसंपदेचे नुकसान झाल्याबाबत

(४०) * ४८२७१ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे विभागातील डोणजे, खेड शिवापूर, कोढणपूर व नांदोशी जंगलामध्ये माहे फेब्रुवारी-मार्च, २०१९ मध्ये वणवे पेटल्याची नोंद झाली असून सतत लागणाऱ्या आगीमध्ये वनसंपदेचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होत असल्याची बाब दिनांक २३ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने वनसंपदेचे नुकसान टाळण्यासाठी व आगीवर नियंत्रण करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) पुणे जिल्ह्यात माहे फेब्रुवारी, २०१९ ते मार्च, २०१९ मध्ये एकूण वन वणव्याच्या ४ घटना घडल्या असून त्यामध्ये १०.०० हे. क्षेत्र जळीत झाले आहे. सदर आग भूपृष्ठावरील (Ground Fire) असून या आगीमध्ये जंगलातील गवत व पालापाचोळा जळालेला आहे.

(२) व (३) वनक्षेत्रात वन वणवा लागु नये यासाठी खालीलप्रमाणे प्रतिबंधात्मक उपाययोजना नियमितपणे करण्यात येत आहेत :-

१. वनवणवा नियंत्रणासाठी नियमित अंतर्गत व बाह्य जाळरेषा घेण्यात येतात.
२. हॅलो फॉरेस्ट-१९२६ हा टोल फ्री क्रमांक वनविभागातर्फे तक्रार दाखल करण्यासाठी कार्यान्वित केलेला आहे.
३. वन अधिकारी व वन कर्मचारी यांचेमार्फत नियमित गस्त करण्यात येते.
४. वन वणवा नियंत्रणासाठी क्षेत्रिय कर्मचाऱ्यांना (Fire Fighting Equipment) वन वणवा साधनसामुग्री पुरविण्यात आलेली आहे.
५. वनाच्या एखादया भागात आग लागलीच तर त्याची त्वरित दखल घेण्याकरीता त्यादरम्यान स्थानिक ग्रामस्थांची मदत घेऊन वनवणवा आटोक्यात आणतात व गुन्हा दाखल करून तातडीने कारवाई केली जाते.
६. ग्राम परिसरातील लोकांना आगीबाबत माहिती व मार्गदर्शन करून जनजागृती केली जाते.

भिवंडी (जि.ठाणे) शहरातील बोगस रिक्षा चालकांवर कारवाई करण्याबाबत

(४१) * ४७१६९ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भिवंडी (जि.ठाणे) शहरातील विविध रस्त्यांवर प्रवासी वाहन चालविण्याचे लायसन्स, बॅज नसतानाही बेकायेदशीरपणे सुमारे २० हजार रिक्षा विना परवाना चालवत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रिक्षा चालकांच्या अरेरावी व मनमानीमुळे प्रवासी वर्ग त्रस्त झाला असून याबाबत वाहतूक पोलीस व ठाणे प्रादेशिक परिवहन

विभाग (आरटीओ) अधिकाऱ्यांकडे तक्रार करून देखील कोणतीच कारवाई होत नसल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बोगस रिक्शाचालकांवर कारवाई करून प्रवाशांना संरक्षण मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) हे खरे आहे.

अशा आशयाची दिनांक १६/०४/२०१९ रोजीच्या वर्तमानपत्रात बातमी प्रसिध्द झाली होती.

(२) व (३) शहर वाहतूक उपशाखा, भिवंडी यांच्या समवेत प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने विशेष तपासणी मोहिम राबवून तसेच वायुवेग पथकांमार्फत संयुक्त विशेष तपासणी मोहिम राबवून दोषी ऑटोरिक्षा वाहनांवर मोटार वाहन कायदा, १९८८ व त्या अंतर्गत नियमाप्रमाणे काटेकोरपणे तपासणी करून कारवाई करण्यात आली आहे.

एप्रिल, २०१८ ते मार्च, २०१९ या कालावधीत केलेल्या कारवाईचा अहवाल खालीलप्रमाणे आहे. तपासलेली वाहने	दोषी वाहने	एकूण तडजोड शुल्क	न्यायालयीन दंड
६३८२	४२८	७८२३२१	२८७०००

एप्रिल, २०१९ ते मे, २०१९ या कालावधीत केलेल्या कारवाईचा अहवाल खालीलप्रमाणे आहे.

तपासलेली वाहने	दोषी वाहने	एकूण तडजोड शुल्क	न्यायालयीन दंड
६८१	४७	१६३४२५	६४०००

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तारामुंबरी (ता.देवगड, जि.सिंधुदुर्ग) येथील मुरमणे-जामसंडे
नदीकाठच्या गावातील ग्रामस्थांना पाणीपुरवठा करण्याबाबत**

(४२) * ४८८६० श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंद ठाकूर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३०७९९ ला दिनांक ३० मार्च, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तारामुंबरी (ता.देवगड, जि.सिंधुदुर्ग) येथील मुरमणे-जामसंडे नदीकाठच्या गावातील ग्रामस्थांना भीषण पाणी टंचाईला सामोरे जावे लागत असल्यामुळे नदीपात्रातील पांडवाची ढोल येथे धरण बांधून पाणीपुरवठा करण्याबाबतची मागणी स्थानिक ग्रामस्थांनी मागील ४ वर्षांपासून तसेच 'समर्थन' संस्थेने दिनांक ३ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मा.जलसंपदा मंत्री, मा.जलसंधारण मंत्री, सचिव, जलसंधारण विभाग, जिल्हाधिकारी (सिंधुदुर्ग) व कार्यकारी अभियंता, जलसंधारण (ता.कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग) यांच्याकडे लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने मुरमणे-जामसंडे गावातील ग्रामस्थांचा पाण्याचा प्रश्न कायमस्वरूपी सुटण्यासाठी सन २०१९-२० च्या अर्थसंकल्पात अंदाजित खर्चास मंजूरी देऊन धरण प्रकल्पाचे काम जलदगतीने सुरू होण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ.तानाजी सावंत : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) योजनेच्या ठिकाणची जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, रत्नागिरी विभागातर्फे प्राथमिक पाहणी करण्यात आली असून नाल्याच्या उगमापासून १ कि.मी. अंतरावर खालील बाजूस तारामुंबरी खाडी आहे. या खाडीमुखाशी खारभुमी विकास विभागाने बंधारा बांधलेला आहे. ग्रामस्थांची खाडीमुखापासून ५० मीटर अंतरावर वरील बाजूस बंधारा

बांधण्याची मागणी आहे. त्या ठिकाणी बंधारा बांधल्यास नालातीरावरील बागायती शेती बांधण्याच्या बुडीत क्षेत्रात जाणार आहे. त्यामुळे सदर ठिकाणी बंधारा बांधणे संयुक्तिक नसल्याचे आढळून आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यातील शिक्षकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(४३) * ४७०६२ श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेंतर्गत सुमारे ४०० हून अधिक शिक्षकांच्या जागा रिक्त असल्याने ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर परिणाम होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ग्रामीण भागातील शाळांना शिक्षक उपलब्ध व्हावेत यासाठी रिक्त जागा भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे. परंतु उपलब्ध शिक्षकांमधून आवश्यकतेनुसार तात्पुरती पर्यायी व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर परिणाम होणार नाही याची दक्षता घेण्यात येत आहे.

(२) आंतरजिल्हा बदली टप्पा क्र.१, २ व ३ अंतर्गत इतर जिल्ह्यातून येणाऱ्या शिक्षकांची संख्या व संभाव्य रिक्त होणारी पदे विचारात घेऊनच पवित्र प्रणालीद्वारे भरण्यात येणाऱ्या उर्वरीत ३३० पदाची जाहिरात प्रसिध्द केली आहे. परभणी जिल्ह्यात शिक्षकांच्या रिक्त जागा पवित्र प्रणालीद्वारे भरती प्रक्रियेतून तसेच आंतरजिल्हा बदलीने येणारे शिक्षकांमधून भरण्यात येतील. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर परिणाम होणार नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बेघरवासियांना अनुदान वाढवून देण्याबाबत

(४४) * ४६९२४ अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात स्वतःची जागा नसलेल्या बेघरवासियांना वेगवेगळ्या योजनांच्या माध्यमातून घरकुलासाठी अनुदान उपलब्ध करून देण्यासाठी मागील ३ वर्षात १२ हजारांचे उद्दीष्ट शासनाने निश्चित केले होते त्यापैकी फक्त ३ हजार लाभार्थ्यांनाच प्रत्यक्षात घरकुल अनुदान दिले असून १.६७ लाख लाभार्थी प्रतिक्षेत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जागा महाग असल्यामुळे शासनाकडून दिले जाणारे अनुदान अत्यल्प असल्यामुळे प्राप्त लाभार्थी या योजनेचा लाभ घेत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनुदान वाढवून देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे. मागील ३ वर्षात घरकुल बांधण्याकरीता जागा उपलब्ध करून देण्यासाठी २८७१ लाभार्थ्यांना निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) राज्यात केंद्र शासन व राज्य शासनाच्या घरकुल योजनांतर्गत पात्र लाभार्थी जागे अभावी घरकुलापासून वंचित राहू नये यासाठी शासन निर्णय दिनांक ०२/०८/२०१८ अन्वये शासकीय जमिनी मूल्यविरहित उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. शासन निर्णय दिनांक १६/०२/२०१८ अन्वये दिनांक ०१/०१/२०११ पर्यंतची ग्रामीण भागातील शासकीय जमिनीवरील निवासी प्रयोजनार्थ केलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच मोठ्या ग्रामपंचायत क्षेत्रात जेथे जागा कमी प्रमाणात उपलब्ध आहे अशा ठिकाणी दोन मजली (G+१) व तीन मजली (G+२) अशा इमारती बांधण्यासाठी जागा खरेदी करण्यास अर्थसहाय्य उपलब्ध करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पेण (जि.रायगड) तालुक्यातील बाळगंगा नदीवर बांधावयाच्या
धरणाचे कंत्राट रद्द करण्यात आल्याबाबत**

(४५) * ४६५१३ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई, नेरळ, कर्जत, खोपोली, खालापूर, पनवेल, उरण आणि मुंबई महानगर क्षेत्रातील अन्य काही शहरांना पाणीपुरवठा करण्याच्यादृष्टीने पेण (जि.रायगड) तालुक्यातील बाळगंगा नदीवर अंदाजित १२६० कोटी रुपये खर्चाचे धरण बांधण्याचे प्रस्तावित होते व जवळपास रुपये ८०० कोटी या प्रकल्पावर खर्च झाले असून अद्यापही या धरण प्रकल्पातून पाण्याची सोय झालेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, उक्त धरण प्रकल्पावर रुपये ८०० कोटी खर्च झालेला असताना व धरणाचे काम अपूर्णवस्थेत असताना या धरणासाठी दिलेली कंत्राटे सप्टेंबर, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान रद्द करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त कंत्राटे रद्द करण्याचा निर्णय मा.उच्च न्यायालयाने नेमलेल्या लवाद मंडळाने मनमानी व बेकायदा ठरवून माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान रद्द केला असून कंत्राटदाराला रुपये २८६.२३ कोटी ९ टक्के व्याज दराने द्यावेत तसेच लवादाच्या खर्चापोटी रुपये ३० लाख द्यावेत अशाप्रकारचे आदेश दिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, बाळगंगा नदीवर धरण बांधण्याचा निर्णय केव्हा घेण्यात आला, तसेच त्यावर सुमारे रुपये ८०० कोटी खर्च झाल्यानंतर कंत्राटे रद्द करण्याची कारणे काय आहेत व यासंदर्भात मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाचे स्वरूप काय आहे तसेच उक्त कंत्राटे रद्द केल्यामुळे व मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशामुळे शासनास किती आर्थिक भार सोसावा लागणार

आहे, या निधीची उपलब्धता कशाप्रकारे करण्यात येणार आहे, तसेच पाणी पुरवठ्याचा मुळ हेतू साध्य व्हावा यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, बाळगंगा प्रकल्पाच्या स्थापत्य कामावर रुपये ४९५ कोटी व भूसंपादन कामावर रुपये ६१० कोटी असा अद्यापपर्यंत एकूण रुपये ११०५ कोटी इतका खर्च झालेला आहे. धरणाचे मातीकाम ८०% पूर्ण झालेले आहे. सदर प्रकल्पाची चौकशी लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागामार्फत सुरु आहे. शासनाने दिनांक २३/०९/२०१६ चे शासन निर्णयान्वये लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागामार्फत चौकशी सुरु असलेल्या प्रकल्पांचे करार विखंडीत करण्याच्या अनुषंगाने उचित कार्यवाही करणेबाबत निर्देश दिले आहेत. त्यानुसार दिनांक २८/१०/२०१६ चे पत्रान्वये विभागीय स्तरावरून सदर कामाचे करार विखंडीत करण्याची नोटीस देण्यात आली आहे.

(३) होय. हे खरे आहे.

(४) होय. प्रकल्पावर अद्यापपर्यंत रुपये ११०५ कोटी खर्च झाला आहे. सदर प्रकल्पाची चौकशी लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागामार्फत सुरु आहे. चौकशी सुरु असलेल्या प्रकल्पांचे करार विखंडीत करण्याच्या मंत्रिपरिषदेच्या निर्णयाचे अनुषंगाने उचित कार्यवाही करणेबाबत शासनाने दिनांक २३/०९/२०१६ चे निर्णयान्वये निर्देश दिले आहेत. त्यानुसार दिनांक २८/१०/२०१६ चे पत्रान्वये विभागीय स्तरावरून सदर कामाचे करार विखंडीत करण्याची नोटीस देण्यात आली आहे. मा.उच्च न्यायालयाने नेमलेल्या लवादाने दिनांक ०३/०४/२०१९ रोजी दिलेल्या निर्णयात करार रद्द करणेबाबतची दिनांक २८/१०/२०१६ रोजी दिलेली नोटीस रद्दबातल ठरविलेली आहे.

तसेच लवादाच्या निर्णयामुळे व्याजासहित रुपये ३७०.१४ कोटी इतका आर्थिक भार सोसावा लागणार आहे. या निधीची उपलब्धता सिडकोकडून होण्यासाठी कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे यांनी मागणी केली आहे.

(५) सदरचा प्रकल्प हा न्यायप्रविष्ट असल्यामुळे प्रकल्पाच्या कामास विलंब होत आहे.

**इंदिरा गांधी वैद्यकीय महाविद्यालय व मेयो रुग्णालय, नागपूर
येथील कार्यालयात बनावट प्रमाणपत्र बनविणारी टोळी पकडल्याबाबत**

(४६) * ४७४६६ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) इंदिरा गांधी वैद्यकीय महाविद्यालय व मेयो रुग्णालय, नागपूर येथील शल्य चिकित्सक कार्यालयात बनावट प्रमाणपत्र बनविणारी टोळी (दलाल) महाराष्ट्र सुरक्षा जवानांनी दिनांक ३ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास पकडली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या दलालांचे शल्य चिकित्सक कार्यालयाशी संबंध असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) दिनांक ६/४/२०१९ रोजी संस्थेच्या सुरक्षा रक्षकांकडे रजेकरीता प्रमाणपत्र तयार करण्यासाठी अनोळखी इसमाने रुपये ५,०००/- घेतल्याबाबत तक्रार केली असता याबाबत सुरक्षा रक्षकाने सुरक्षिततेच्या दृष्टीने दुरुध्वनीवरून विचारणा केली असता सुरक्षा रक्षकाला मारहाण केल्याच्या तक्रारीवरून श्री.नवीन परिहार या इसमाविरुद्ध पोलीस स्टेशन तहसिल, नागपूर येथे प्रथम खबरी अहवाल (F.I.R.) दाखल केला आहे.

- (२) हे खरे नाही.
- (३) उत्तर भाग (१) मध्ये नमुद केल्यानुसार याबाबत पोलीस चौकशी करण्यात येत आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमरावती जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम (विद्युत) विभागातील
शाखा अभियंता यांनी गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(४७) * ४८६८८ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम विभागातील विद्युत विभागात श्री.प्रदिप पोफळी, शाखा अभियंता हे मागील १५ ते २० वर्षांपासून एकाच ठिकाणी कार्यरत आहेत तसेच त्यांचे विरोधात गैरव्यवहार व कामकाजाबाबतच्या तक्रारी असून लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाच्या कार्यवाहीमुळे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अमरावती यांनी त्यांना निलंबित केले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी निवेदन देऊन चौकशी करण्याबाबत निर्देशित केले तसेच उपायुक्त (आस्थापना), अमरावती विभाग, अमरावती यांनी दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अमरावती यांना चौकशी समिती नेमुन कार्यवाही करण्याचे आदेशित केले असतानासुद्धा चौकशी करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अमरावती यांनी दिनांक ३ डिसेंबर, २०१८ रोजी तसेच अनेकवेळा पत्रव्यवहार करून सुद्धा चौकशी समिती नेमण्यास संबंधित यंत्रणांनी कोणताही प्रतिसाद दिलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने शाखा अभियंता यांना सेवेतून निलंबित करण्याबाबत कार्यवाही करून समिती नेमण्यास प्रतिसाद न देणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदरहू कामाची चौकशी करणेकरीता चौकशी अधिकारी यांची नियुक्ती करणे करीता अधीक्षक अभियंता सा.बां.मंडळ (विद्युत) नागपूर यांचेकडे प्रस्ताव पाठविलेला आहे. त्यानुसार सा.बां.मंडळ विद्युत नागपूर यांचेकडून चौकशी अधिकारी नियुक्तीबाबत कार्यवाही सुरू आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) चौकशी प्रस्तावित असून अहवाल अप्राप्त आहे. त्यामुळे कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अपघातांवर प्रतिबंध घालण्याबाबत

(४८) * ४७३१७ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात होत असलेल्या अपघातांना प्रतिबंध बसावा आणि बेदरकारपणे वाहने चालविणाऱ्या वाहन चालकांना कायद्याचा धाक बसावा याकरीता तीन महिन्यांसाठी वाहन परवाना रद्द करण्याच्या निर्णयाची अंमलबजावणी राज्यात सुरू करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यानुसार १४ हजार चालक परवाने रद्द करण्यात आले असून अद्यापही मुंबई शहर वगळता ठाणे जिल्ह्यात प्रामुख्याने डोंबिवली, कल्याण तसेच मुंबईपासून लांबच्या ठिकाणी नियमांचे पालन होत नसल्याचे दिनांक १० मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने बेदरकारपणे वाहन चालविणाऱ्या चालकांवर कारवाई करून निर्णयाचे पालन करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

राज्यात निलंबित करण्यात आलेले १४००० वाहन परवाने हे केवळ मुंबईतील नसून पूर्ण राज्यातील आहेत. ठाणे जिल्ह्यातील डॉ.बिबली व कल्याण या ठिकाणी माहे जानेवारी, २०१८ ते डिसेंबर, २०१८ या कालावधीत विविध गुन्ह्यांसाठी १८९ अनुज्ञप्तींचे निलंबन करण्यात आले तर माहे जानेवारी, २०१९ ते मे, २०१९ या कालावधीत विविध गुन्ह्यांसाठी २८० अनुज्ञप्तींचे निलंबन करण्यात आले. त्यामुळे मुंबईपासून लांबच्या ठिकाणी नियमांचे पालन होत नसल्याची बाब ही खरी नाही.

(३) राज्यात माहे जानेवारी, २०१८ ते डिसेंबर, २०१८ या कालावधीत राज्यात एकूण १३,४७४ वाहनधारकांची अनुज्ञप्ती निलंबित करण्यात आल्या आहेत. यापैकी मुंबई शहर व उपनगरात ४२ अनुज्ञप्तींचे निलंबन झाले आहे. तर उर्वरित राज्यात १३,४३२ अनुज्ञप्तींचे निलंबन करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे राज्यात माहे जानेवारी, २०१९ ते मार्च, २०१९ या कालावधीत एकूण १२,५५८ वाहनधारकांची अनुज्ञप्ती निलंबित करण्यात आल्या आहेत. यापैकी मुंबई शहर व उपनगरात ८४५ अनुज्ञप्तींचे निलंबन झाले आहे. तर उर्वरित राज्यात ११,७१३ अनुज्ञप्तींचे निलंबन करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पंढरपूर बसस्थानकाच्या दुरवस्थेबाबत

(४९) * ४७४४२ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातून पंढरपूरात दर्शनासाठी येणाऱ्या लाखो भाविकांसाठी महत्वाच्या असलेल्या पंढरपूर बसस्थानकामध्ये अस्वच्छता असून स्थानकातील रस्त्यांवर अनेक खड्डे पडलेले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आषाढ व कार्तिक महिन्यात पंढरपूरची यात्रा असल्याने पावसाळ्यामध्ये स्थानकातील अस्वच्छतेमुळे व रस्त्यांमध्ये असलेल्या खड्ड्यात पाणी साठून दुर्गंधी पसरते, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पंढरपूर बसस्थानकातील खड्डे बुजवणे व परिसरात स्वच्छता ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१), (२) व (३) पंढरपूर बसस्थानकाची व वाहनतळाची स्वच्छता आगाराच्या देखरेखीखाली मे.ब्रिस्क इंडिया कंपनी लि.पुणे यांचेकडून दररोज करून घेण्यात येत आहे. तसेच, बसस्थानकावरील खड्डे खडी, ग्रीट व मुरुमाने भरून घेण्यात आले आहेत.

वाहनतळ कायमस्वरूपी सुस्थितीत रहावा यादृष्टीने संपूर्ण वाहनतळास काँक्रीटीकरण करण्याबाबतचा प्रस्ताव विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्या दिनांक २१/०२/२०१८ रोजीच्या पत्रांन्वये नियोजन विभागास सादर करण्यात आला असून, त्यानुसार काँक्रीटीकरणाच्या निविदा मागविण्यात आलेल्या आहे.

- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील इतर मागासवर्गीय महामंडळाच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत

(५०) * ४७६४३ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील इतर मागासवर्ग महामंडळाच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत मा.मुख्यमंत्री, मा.वित्त मंत्री व मा.विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री यांना दिनांक ६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन देण्यात आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातील अनुदानित व शासकीय संस्थामधील अधिकारी व कर्मचारी यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर अधिकारी व कर्मचारी हे एकाच विभागातील म्हणजेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातील असताना इतर मागासवर्ग महामंडळातील कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्यास विलंब होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, इतर मागासवर्ग महामंडळाच्या अधिकारी व कर्मचारी यांना सामाजिक न्याय विभागाच्या कर्मचाऱ्यांप्रमाणे सातवा वेतन लागू करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.संजय कुटे : (१) होय.

(२) नाही.

(३), (४) व (५) लोकसभा निवडणूकीची आदर्श आचारसंहिता लागू असल्यामुळे महामंडळाच्या संचालक मंडळाची बैठक घेणे महामंडळाला शक्य झाले नाही. महामंडळातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबतचा विषय महामंडळाच्या दिनांक १७/०६/२०१९ रोजी होणाऱ्या बैठकीमध्ये घेण्यात येणार असून संचालक मंडळाचा ठराव शासनास प्राप्त झाल्यानंतर शासनार्फत नियमानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

राज्यात विशेषतः विदर्भातील बेरोजगार युवकांना कर्ज मंजूर करण्याबाबत

(५१) * ४६९७३ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय नियोजन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः विदर्भात नागपूर, चंद्रपूर, गडचिरोली व वर्धा येथील युवकांना रोजगार उपलब्ध व्हावा ह्यादृष्टीकोनातून शासनाने विविध महामंडळाव्दारे कर्ज योजना लागू करूनही बेरोजगार युवकांना बँका कर्ज मंजूर करित नसल्याने बेरोजगार लाभार्थी सदर योजनेपासून वंचित असल्याचे दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, ज्या राष्ट्रीयकृत बँका कर्ज देण्यास टाळाटाळ करित आहेत अशा बँकांवर शासनाने कार्यवाही केली आहे काय व आतापर्यंत किती बँकांवर कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.सुधीर मुनगंटीवार :** (१) हे खरे नाही.
 (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विक्रमगड (जि.पालघर) तालुक्यात पंचायत समितीच्या इमारतीत
महत्वाच्या विभागांची कार्यालये सुरु करण्याबाबत**

- (५२) * ४७४९२ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) विक्रमगड (जि.पालघर) तालुक्यात पंचायत समितीची इमारत उभारण्यात आली असून सदर इमारतीत सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व लघुपाटबंधारे यासारख्या महत्वाच्या विभागांची कार्यालये सुरु करण्यात आली नसल्याने विहिरी, तलाव व रस्ते या महत्वाच्या योजनांसह अन्य महत्वाच्या कामांसाठी आदिवासींना वेळ आणि पैसे खर्च करून ३० कि.मी. अंतरावर असलेल्या वाडा आणि जव्हार पंचायत समितीच्या कार्यालयात जावे लागत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू महत्वाच्या विभागांना मंजूरी मिळत नसल्याने या तालुक्याचा विकास होत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, पंचायत समितीमध्ये सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व लघुपाटबंधारे विभागांना कायमस्वरूपी मंजूरी मिळण्यासाठी अनेकवेळा पाठपुरावा करूनही त्याकडे शासनाचे दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, १८ वर्षांनंतरही विक्रमगड पंचायत समितीमध्ये सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व लघुपाटबंधारे विभागांना मंजूरी न देण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने विक्रमगड पंचायत समितीमध्ये सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व लघुपाटबंधारे विभागांना मंजूरी देऊन आवश्यक तो कर्मचारी वर्ग मंजूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

(४) विक्रमगड पंचायत समिती अंतर्गत बांधकाम शाखा व लघु पाटबंधारे शाखा कार्यालय सुरु आहेत. सन २०१५ मध्ये पालघर जिल्ह्यासाठी जिल्हा परिषद बांधकाम विभाग/उप विभागाची पुनर्रचना करण्यात आली आहे. सद्यःस्थितीत विक्रमगड पंचायत समिती येथे बांधकाम शाखेत ८ कनिष्ठ अभियंत्यांची पदे मंजूर असून ६ कनिष्ठ अभियंते कार्यरत आहेत.

तसेच ग्रामिण पाणीपुरवठा उपविभागांतर्गत पंचायत समिती विक्रमगड येथे कनिष्ठ अभियंता कंत्राटी पध्दतीने ११ महिन्यांसाठी नेमण्यात आलेला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील जिल्हा परिषदेमध्ये विविध पदांसाठी मेगा भरती करण्याबाबत

(५३) * ४७९५३ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील जिल्हा परिषदेमध्ये विविध प्रकारच्या २१ पदांसाठी १३ हजार ५१४ जागांची मेगा भरती करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला असल्याचे दिनांक ३ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ही मेगा भरती कधीपासून सुरु करण्यात येणार आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने मेगा भरती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) व (३) जिल्हा परिषदेकडील वर्ग ३ ची मेगा भरतीची प्रक्रिया शासनाच्या माहिती तंत्रज्ञान विभागाकडून सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली बस स्थानक इमारतीच्या बांधकामाबाबत

(५४) * ४७२८६ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली येथील बस स्थानकाच्या इमारतीचे बांधकाम संधर्गतीने सुरु असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त इमारतीचे बांधकाम सुरु असल्याने प्रवाशांसाठी आगारातील जागेत शेडमध्ये उभारण्यात आलेल्या ठिकाणी सोयी-सुविधा उपलब्ध नसल्याने प्रवाशांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) नाही.

(२) व (३) सद्यःस्थितीत सदर ठिकाणी प्रवाशांसाठी बसस्थानकाच्या मागील बाजूस तात्पुरते बसस्थानक शेड उभे केले असून, त्या ठिकाणी बसण्यासाठी बाकडे, पिण्याचे पाणी, प्रसाधनगृह इ. सुविधा देण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात स्वाईन फ्लू
टेस्टिंग लॅबला मान्यता देण्याबाबत**

(५५) * ४७२२० श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला येथील स्वाईन फ्लूच्या संशयित रुग्णांच्या तपासणीसाठी शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात स्वाईन फ्लू टेस्टिंग लॅबला मान्यता देण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त स्वाईन फ्लू टेस्टिंग लॅब सुरु करण्याकरीता आवश्यक असलेले टेस्टिंग किटसाठी आवश्यक निधी मिळालेला नसल्याने स्वाईन फ्लू टेस्टिंग लॅब प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जिल्ह्यात स्वाईन फ्लूचे रुग्ण व मृतांची संख्या वाढत असल्यामुळे रुग्णांना तात्काळ उपचार मिळण्याची गरज असतानाही फ्लू टेस्टिंग लॅबला निधी न देण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

केंद्र शासनाच्या आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभागाच्या योजनेतर्गत सदर संस्थेस विषाणू संशोधन व निदान प्रयोगशाळा मंजूर करण्यात आलेली आहे. सदर योजनेतर्गत अद्याप केंद्र शासनाकडून निधी प्राप्त झालेला नाही.

(३) केंद्र शासनाच्या आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभागाच्या योजनेच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाशी सामंजस्य करार करण्यात आलेला आहे. तथापि, याविषयी केंद्र शासनाकडून निधी अप्राप्त आहे. सद्यःस्थितीत संस्थेत येणाऱ्या संसर्गीत रुग्णांना रुग्णालय प्रशासनामार्फत वैद्यकीय दृष्ट्या आवश्यक असणारे औषध उपचार करण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शासकीय व पालिका वैद्यकीय महाविद्यालयातील
विद्यार्थी पदव्युत्तर वैद्यकीय प्रवेशापासून वंचित असल्याबाबत**

- (५६) * ४७१८७ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) शासकीय गोंधळामुळे राज्यातील शासकीय आणि पालिका वैद्यकीय महाविद्यालयातील एमबीबीएसच्या ९० टक्के म्हणजे किमान तीन हजार विद्यार्थ्यांना यंदा पदव्युत्तर वैद्यकीय प्रवेशापासून वंचित रहावे लागणार असल्याचे दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्याच्या वैद्यकीय शिक्षण विभागांतर्गत येणाऱ्या वैद्यकीय शिक्षण आणि संशोधन संचालनालयाने पदव्युत्तर प्रवेशासाठी शासकीय महाविद्यालयातील पदवी विद्यार्थ्यांना एक वर्षाचा बंधपत्र सेवेचा नियम लागू केला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, माहे मार्च, २०१८ मध्ये ही बंधपत्र सेवा सुरु झाल्यामुळे १० फेब्रुवारीपर्यंत विद्यार्थ्यांची एक वर्षाची सेवा पूर्ण होत नाही त्यामुळे दीड महिना अगोदरच बंधपत्र देता येणे विद्यार्थ्यांना अशक्य असल्याने या नियमामुळे ९० टक्के विद्यार्थ्यांचे प्रवेश झालेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने विद्यार्थ्यांचे होणारे शैक्षणिक नुकसान लक्षात घेता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.गिरीष महाजन :** (१) अंशतः खरे आहे. बंधपत्रित सेवा किंवा दंडाच्या रक्कमेचा भरणा केल्याशिवाय पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी पात्र न होण्याच्या अटीमुळे काही उमेदवारांना पदव्युत्तर प्रवेशापासून वंचित रहावे लागणार होते.
- (२) होय, हे खरे आहे.
- (३) नाही, हे खरे नाही.

(४) काही उमेदवारांनी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे याचिका दाखल केल्या होत्या. सदर प्रकरणी दिनांक १३/०३/२०१९ रोजी पारित केलेल्या निर्णयानुसार पुढील आवश्यक कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

जंगलातील वन्य प्राणी वस्तीत येत असल्याबाबत

(५७) * ४७८८० श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सततच्या कमी पर्जन्यामुळे पाणी पातळी खोलवर गेल्यामुळे जंगलातील पाण्याचे स्रोत आटत असल्यामुळे वन्य प्राणी शहराकडे व गाव वस्तीकडे येत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वन विभागाने जंगलातच कृत्रीम पाणवठे निर्माण करून वन्य प्राण्यांना पिण्याच्या पाण्याची कायमस्वरूपी व्यवस्था होण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) सततच्या कमी पर्जन्यामुळे पाणी पातळी खोलवर गेल्यामुळे जंगलातील पाण्याचे स्रोत आटत असल्यामुळे वन्यप्राणी शहराकडे व गाव वस्तीकडे येत असल्याची बाब निदर्शनास आली नाही.

वन्यप्राणी पाण्याचे शोधात त्यांचे अधिवास क्षेत्र सोडून शहराकडे व गाव वस्तीकडे येऊ नये तसेच वन्यप्राण्यांचे उन्हाळ्यात व दुष्काळी काळात पाण्याअभावी मृत्यू होवू नये किंवा पाण्याची कमतरता भासू नये याकरीता त्यांचे अधिवास क्षेत्रात पाण्याची कायमस्वरूपी व्यवस्था म्हणून कृत्रीम पाणवठे निर्मिती व नैसर्गिक पाणवठ्यांचा विकास करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या
जीर्ण झालेल्या बसेस बंद करण्याबाबत**

(५८) * ४७४०५ श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या (एसटी) १८ हजार बसेसपैकी ५ हजार ४०० बसेस जीर्ण झाल्याची माहिती माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात ३० टक्के बसेस जुन्या असून दररोज ५० बसेस वाटेतच बंद पडत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने जीर्ण झालेल्या बसेस बंद करून त्याऐवजी नवीन बसेस उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) नाही.

(२) नाही.

राज्यभर मोठ्या प्रमाणात महामार्गाची व रस्त्यांची कामे चालू असल्याने राज्य परिवहन बसेसच्या वाहनांचे टायर पंचचरचे प्रमाण वाढलेले आहे.

- (३) सन २०१९-२० मध्ये महामंडळाच्या वाहन ताफ्यामध्ये टप्या-टप्याने १३०० नवीन विविध प्रकारची वाहने समाविष्ट करण्यात येत आहेत. सन २०१८-१९ मध्ये एकूण ९५१ वाहने मोडीत काढलेली आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

लोणी ते पुंजरवाडी (ता.देगलूर, जि.नांदेड) रस्त्याच्या कामाबाबत

(५९) * ४७२५४ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) देगलूर तालुक्यातील (जि.नांदेड) लोणी ते पुंजरवाडी ५ कि.मी. अंतरावर असलेल्या पुंजरवाडी येथील ग्रामस्थांना गावात जाण्यासाठी रस्ता नसल्याने या गावात रस्ता करण्यात यावा, अशी मागणी अनेक वर्षांपासून करण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, यासाठी आंदोलन व निवेदन आदी सर्व गोष्टी करण्यात आल्या असूनही या रस्त्याचे काम करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, स्थानिक ग्रामस्थांनी लोकसभा निवडणूकीवर बहिष्कार टाकण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून या रस्त्याच्या कामाला सुरुवात करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

(४) प्रजिमा ६७ ते पुंजरवाडी या रस्त्याच्या कामाला दिनांक २३/०१/२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. सदर कामाची निविदा प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्हातील वार्षिक मंजूर निधीबाबत

(६०) * ४७१०० श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय नियोजन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हिंगोली जिल्हा वार्षिक योजनेत जिल्ह्यासाठी १०० कोटी रुपयांचा निधी मंजूर करण्यात आला असून आतापर्यंत त्यापैकी केवळ ५२.१९ कोटी रुपयांचाच खर्च झाला असल्याची बाब दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, एवढ्या कमी प्रमाणात खर्च होण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, दरवर्षी जिल्ह्याचा निधी खर्च होत असताना यावर्षी हा निधी १०० टक्के खर्च करण्याबाबतच्या सूचना जिल्हाधिकारी, हिंगोली यांनी संबंधित विभाग प्रमुखांना दिल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर निधी १०० टक्के खर्च करण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२), (३) व (४) जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) जिल्हा, हिंगोली सन २०१८-१९ करीता रुपये १००.७५ कोटी इतका निधी मंजूर करण्यात आला होता. वित्त विभागाच्या दिनांक ०२/०४/२०१८ च्या परिपत्रकातील सूचनांनुसार ७० % निधी माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वितरीत करण्यात आला होता. त्यानुसार जिल्ह्यास प्राप्त रुपये ७०.५२ कोटी निधीपैकी माहे फेब्रुवारी, २०१९ पर्यंत रुपये ५२.१९ कोटी खर्च झाला होता. उर्वरित ३० % म्हणजे रुपये ३०.२३ कोटी निधी वित्त विभागाच्या शासन निर्णय, दिनांक २५/०२/२०१९ अन्वये वितरीत करण्यात आला. याप्रमाणे हिंगोली जिल्हा नियोजन समितीला जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत सन २०१८-१९ करीता प्राप्त रुपये १००.७५ कोटी निधी मार्च, २०१९ अखेरीस १०० % खर्च केलेला आहे.

टेक होम रेशन व गरम अन्न पुरवठा योजनेतील अन्न पुरवठ्याच्या निविदांतील अटी व शर्ती घातल्याबाबत

(६१) * ४६७९८ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात टेक होम रेशन व गरम अन्न पुरवठा या योजनेशी संबंधित अन्न पुरवठ्याच्या निविदांमध्ये शासनाने जाचक अटी व शर्ती घातल्याने ही कंत्राटे सामान्य महिला मंडळाला न मिळता निवडक कंत्राटदारांनाच मिळाली असल्याचे दिनांक १ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने पूर्वीच्या निविदा व अटी व शर्तीत केलेले फेरबदल रद्द करून नव्याने निविदा काढण्याचे आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) नाही.

राज्य शासनाने दिनांक ८ मार्च, २०१६ रोजी THR ची व १७ जुलै, २०१७ रोजी गरम ताजा आहार पुरवठा करण्यासाठी प्रिमिक्स फुडची निविदा प्रकाशित केली होती. सदरच्या दोन्ही निविदा ही मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे यापूर्वीचे आदेशाचे अधिन राहून व केंद्र शासनाचे वेळोवेळी प्राप्त झालेल्या गार्डलाईननुसार काढण्यात आली होती. सदर निविदेसंदर्भात मा.सर्वोच्च न्यायालयात SLP दाखल झाली होती. सदर SLP मध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १९ एप्रिल, २०१७ रोजी अंतरिम आदेश दिले होते. सदर अंतरिम आदेशानुसार राज्य शासनाने दिनांक ८ मार्च, २०१६ रोजीच्या निविदेनुसार निवड केलेल्या १८ संस्थांना THR पुरवठ्याचे काम मंजूर केले होते.

(२) होय.

(३) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक २६/०२/२०१९ रोजी दिलेल्या आदेशानुसार यापूर्वी राज्य शासनाने १८ महिला संस्थांचा THR पुरवठा बंद केला असून न्यायालयाच्या आदेशानुसार पर्यायी व्यवस्थेतर्गत महाराष्ट्र राज्य सहकारी ग्राहक महासंघ मर्यादित, मुंबई यांचेमार्फत अन्नधान्य पुरवठा सुरु करण्यात आला आहे.

लाभार्थ्यांना गरम ताजा आहार व THR पुरवण्याकरीता राबवावयाच्या ई-निविदा प्रक्रिया तसेच निविदेवर अंतिम निर्णय घेण्याकरीता उच्चस्तरीय समिती गठीत करण्यात आली आहे.

मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक २६/०२/२०१९ च्या आदेशाबाबत अधिक स्पष्टता होण्यासाठी Review Petition दाखल करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राजापूर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील प्रकल्पग्रस्तांना
दाखले मिळण्याबाबत**

(६२) * ४७९४२ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राजापूर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील गट ग्रामपंचायत पांगरे, बु.शेंबवणे कार्यक्षेत्रात चिंचवाडी लघु पाटबंधारे प्रकल्प हे धरण सन २०१२ मध्ये पूर्ण होऊनही येथील ग्रामस्थांकडे शासन दुर्लक्ष करित असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ज्या लोकांच्या जमिनी या धरणाच्या बुडीत क्षेत्रात गेल्या त्यांना प्रकल्पग्रस्त असल्याचे दाखले मिळालेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या धरणाच्या पलिकडे असणाऱ्या जमिनीमध्ये जाण्यासाठी कोणताही मार्ग नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शेतकऱ्यांनी पर्यायी शेत जमिनीसाठी ६५ टक्के रक्कम भरूनही कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून तेथील ग्रामस्थांचे प्रश्न मार्गी लावण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नाही.

(२) चिंचवाडी लघु पाटबंधारे प्रकल्पांतर्गत पात्र प्रकल्पग्रस्तांना १९ प्रकल्पग्रस्त दाखले वितरीत करण्यात आले आहेत.

(३) होय.

यासंदर्भात ग्रामपंचायत, पांगरे यांचेसमवेत बैठका घेण्यात आल्या असून सदर रस्त्यासाठी सर्वेक्षण करण्यात आलेले आहे. रिंगरोडच्या बांधकामांची तरतूद सुधारित प्रशासकीय मान्यतेच्या अहवालात करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार रिंगरोडचे काम हाती घेण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे.

(४) चिंचवाडी लघु पाटबंधारे प्रकल्पांतर्गत पर्यायी शेतजमीन मिळणेसाठी मोबदल्याच्या ६५ टक्के रक्कम विहित मुदतीनंतर भरलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पेण (जि.रायगड) तालुक्यात भरतीच्या उधाणामुळे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना मदत देण्याबाबत

(६३) * ४७८९५ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५६३१ ला दिनांक २६ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय खारभूमी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पेण (जि.रायगड) तालुक्यातील कासू-गडब-माचेला-चिर्बी-खारभूमी योजनांतर्गत भरतीच्या उधाणाने शेतीचे नुकसान होत असून या वर्षीही उधानाच्या पाण्यामुळे खारे पाणी शेतात जाऊन शेतजमीन नापीक झाली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या नैसर्गिक आपत्तीमुळे नुकसान होऊनही शासन निर्णय योग्य नसल्याने बाधित शेतकऱ्यांना मदत मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महाराष्ट्र खार जमीन विकास अधिनियम १९७९ अंतर्गत नैसर्गिक आपत्तीमध्ये समाविष्ट न झाल्यामुळे कोकणातील शेतकरी १९७९ पासून मदतीपासून वंचित राहिले असून महाराष्ट्र खार जमीन विकास अधिनियम १९७९ मध्ये तरतूद नसल्याने शेतकऱ्यांना कोणतीही मदत मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उधाणामुळे नापीक झालेल्या जमिनीचा नैसर्गिक आपत्तीत समावेश करून नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) मचेला चिर्बी या शासकीय खारभूमी योजनेच्या ३४५ हेक्टर क्षेत्रापैकी २२२ हेक्टर इतके पुनःप्रापित क्षेत्र नापीक झाले आहे.

(२) नुकसान भरपाईच्या अनुषंगाने शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्र. सीएलएस-२०१२/प्र.क्र.१५७/म-३, दिनांक ३० जानेवारी, २०१४ मध्ये खालील तरतूद आहे.

“केंद्र शासनाने नैसर्गिक आपत्तीमध्ये चक्रीवादळ, भूकंप, आग, पूर, त्सुनामी, गारपीट, दरड कोसळणे, बर्फखंड कोसळणे (हिमवर्षाव), टोळधाड, दुष्काळ, ढगफुटी व कडाक्याची थंडी या आपत्तींचा समावेश केला आहे. सदर आपत्तींकरीता राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत अनुज्ञेय आहे. सदर मदतीचे दर, राज्य शासनामार्फत घोषित केलेल्या अवेळी पाऊस, अतिवृष्टी (शेतपिकांच्या नुकसानीसह सर्व नुकसान), आकस्मिक आग, समुद्राचे उधाण, वीज कोसळणे या आपत्तींकरीताही लागू करण्यात येत आहेत. त्याचप्रमाणे राज्य शासनाने केंद्र शासनाचे विहित निकष/मदतीच्या व्यतिरिक्त वेळोवेळी अतिरिक्त मदत जाहीर केल्यास, तीदेखील राज्य शासनाच्या निधीतून अनुज्ञेय राहिल.”

(३) होय.

(४) समुद्रातील उधाण या स्थानिक नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेती पिकांचे व शेत जमिनीचे नुकसान झाल्यामुळे बाधित होणाऱ्या शेतकऱ्यांना मदत देण्याबाबत महसूल व वन विभागाकडून सादर झालेल्या प्रस्तावास दिनांक ०५/०३/२०१९ रोजीच्या मंत्रिमंडळ बैठकीत विषय क्र. २१ अन्वये खालील निर्णय घेण्यात आला आहे.

“खारभूमी विकास योजनेतर्गत खारभूमी बंधारे पूर्ण झाले तर समुद्राच्या उधाणामुळे शेती पीक नुकसान होणार नाही व वारंवार नुकसान भरपाई देण्याची गरज भासणार नाही. शिवाय शेतीसाठी पुनःप्रापित क्षेत्र देखील वाढेल. त्यामुळे खारभूमी बंधारे कार्यक्रमासाठी सन २०१९-२० या आर्थिक व मंजूर असलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमध्ये रुपये १०० कोटी

इतक्या रकमेची वाढ जून, २०१९ मध्ये विभाग पुरवणी मागणीद्वारे उपलब्ध करून देण्यात यावी. जलसंपदा (खारभूमी) विभागाने या उपलब्ध होणाऱ्या वाढीव तरतूदीच्या अनुषंगाने घ्यावयाच्या कामाचे नियोजन करावे व अंमलबजावणी करावी.”

त्यानुसार पुढील कार्यवाही जलसंपदा विभागाकडून करण्यात येत आहे.

**बाणकोट ते राजापूर दरम्यानच्या समुद्रकिनाऱ्यावर
पर्यटकांच्या सुरक्षेबाबत**

(६४) * ४७९१० अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील बाणकोट ते राजापूर दरम्यानच्या समुद्रकिनाऱ्यावर पर्यटकांच्या सुरक्षेसाठी दोन कोटींचा आराखडा तयार करण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, सदर आराखड्यानुसार किती टक्के काम पूर्ण झाले आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) चालू वर्षी सन २०१९-२० मध्ये कोकण ग्रामीण पर्यटन विकास योजनेंतर्गत पर्यटकांच्या सुरक्षेसाठी कोकण ग्रामीण पर्यटन विकास योजनेंतर्गत आगामी बैठकीत प्रस्ताव सादर करण्यात येईल. सदर बैठकीत मान्यता मिळाल्यास निधी देणे शक्य आहे.

तथापि, रत्नागिरी जिल्हा परिषदेकडून सन २०१८-१९ या वर्षीत ६५० इतके लाईफ जॅकेट खरेदी केले आहेत. तसेच महाराष्ट्र मेरी टाईम बोर्ड कडून समुद्र किनाऱ्यावर Watch Towers उभारण्यात आले आहेत.

(३) वरीलप्रमाणे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोल्हापूर जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेच्या शाळांना
संरक्षक भिंती बांधण्याबाबत**

(६५) * ४७८२३ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेच्या ८६७ शाळांना संरक्षक भिंतीसाठीचा ६४ कोटींचा प्रस्ताव निधी अभावी प्रलंबित असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संरक्षक भिंती नसल्यामुळे अतिक्रमण होऊ नये तसेच रस्त्यालगत शाळा असल्याने मुलांची सुरक्षितता अबाधित रहावी यासाठी उक्त प्रस्तावाला त्वरीत मंजूरी देऊन संरक्षक भिंती बांधण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे. याबाबत जिल्हा नियोजन समितीकडे रुपये ६४.४७ कोटी इतक्या रकमेचा प्रस्ताव सादर केलेला आहे.

(२) जिल्हा परिषद शाळांना संरक्षण भिंत बांधणेसाठी जिल्हा नियोजन समितीकडे खर्चाचे लेखाशीर्ष उपलब्ध नसल्याने जिल्हा नियोजन समितीकडून निधी उपलब्ध झालेला नाही. तथापि, जिल्हा परिषद शाळांना संरक्षण भिंत बांधणेसाठी जिल्हा परिषद सर्वसाधारण सभा ठरावानुसार एकूण अंदाजपत्रकाच्या १५% प्रमाणे सन २०१८-१९ मध्ये रुपये ४४.०६ लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यात आला आहे. त्यामधून ४० शाळांना संरक्षण भिंत बांधणेसाठी मंजूरी देण्यात आली आहे. उर्वरित जिल्हा परिषद शाळांना संरक्षण भिंत बांधणेबाबतची कामे निधी उपलब्धतेनुसार करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नंदुरबार व शिंदखेडा या तालुक्यातून जाणारा तापी-बुराई ह्या
कल्याणकारी प्रकल्पाचे काम संधगतीने सुरु असल्याबाबत**

(६६) * ४८५०७ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.जनार्दन चांदूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५३९२ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार व शिंदखेडा या तालुक्यातून जाणारा तापी-बुराई हा कल्याणकारी प्रकल्प गेल्या ५ ते ७ वर्षांपासून शासनाने मंजूर केलेला असतानाही त्या प्रकल्पाचे काम प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेच्या टप्पा क्र. १ ते ४ पैकी टप्पा क्र. १ व २, माहे मे, २०१९ पर्यंत व टप्पा क्र. ३ व ४, माहे मे, २०२० अखेर पूर्ण करण्याचे नियोजन होते, परंतु टप्पा क्र. १ ते ४ चे काम प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू प्रकल्पाचे काम जलद गतीने पूर्ण करण्यासाठी केंद्र/राज्य शासनाच्या विविध योजनांद्वारे अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी (आदिवासी उपयोजना, नाबार्ड, बळीराजा जल संजीवनी) या योजनांचा समावेश करण्यात आला आहे तसेच सदरहू योजनांना निधी मंजूर करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरहू प्रकल्पाकरीता केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध योजनांद्वारे किती निधी मंजूर करण्यात आला आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची करणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नाही. प्रकल्पाचे काम प्रगतीत आहे.

(२) सदर योजनेच्या टप्पा क्र. १ ते ४ पैकी टप्पा क्र. १ व २ चे काम मे, २०१९ पर्यंत पूर्ण करावयाचे नियोजन होते. यापैकी पाईपलाईन व पंपगृहाचे काम प्रगतीत असून सदर काम मे, २०२० पर्यंत करण्याचे सुधारीत नियोजन आहे. तसेच टप्पा क्र. ३ व ४ मे, २०२१ अखेर पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(३) प्रकल्पाचे काम जलदगतीने पूर्ण करण्यासाठी अर्थसहाय्य मिळणेसाठी केंद्र/राज्य शासनाच्या विविध योजना (आदिवासी उपयोजना, नाबार्ड व बळीराजा जल संजीवनी) मध्ये समावेश करण्याबाबत प्रस्तावित करणेत आलेले आहे.

(४) सदर योजनेसाठी सन २०१६-१७ मध्ये रुपये १.४७ कोटी व सन २०१७-१८ मध्ये रुपये २ कोटी तसेच सन २०१८-१९ मध्ये रुपये ४० कोटी इतके अनुदान प्राप्त झाले आहे. राज्य शासनाचे अंशदान रुपये ५७.८६ कोटी व आदिवासी उपयोजनेतर्गत रुपये ३६.३० कोटी असे एकूण रुपये ९४.१६ कोटी निधी मागणी करण्यात आलेली आहे. तसेच सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षात रुपये २५.५४ कोटी निधीची तरतुद करण्यात आलेली आहे. प्रकल्पासाठी आजतागयात प्रत्यक्षात २०१८-१९ पर्यंत रुपये ९४.१६ कोटी प्राप्त झाला आहे व प्रकल्पाची अद्यावत किंमत रुपये ८२५.४६ कोटी इतकी आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महिला व बालविकास विभागामार्फत बेकायदा बालगृहांना
अनुदान वाटप करण्यात आल्याबाबत**

(६७) * ४६५१५ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महिला व बालविकास विभागामार्फत दिनांक २ व ३ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी १२५ बेकायदा बालगृहांना सुमारे २४ कोटी रुपये अनुदानाचे वितरण करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त २४ कोटी रुपयांचे अनुदान वाटप केल्यानंतर सदर १० जिल्ह्यांतील बालगृहे बेकायदा असल्याचे आदेश दिनांक ५ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी निर्गमित करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर बालगृहांना वितरीत करण्यात आलेल्या अनुदानाची वसूली करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने नियमबाह्य अनुदान वितरीत केलेल्या दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

महिला व बालविकास विभागामार्फत दिनांक २ व ३ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी कार्यान्वित असलेल्या बालगृहांना एकूण रुपये २५.८५ कोटी अनुदान वितरीत करण्यात आलेले आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे येथे एसटी स्थानक परिसरात अवैध प्रवासी
वाहतूक होत असल्याबाबत**

(६८) * ४७३२५ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे येथे राज्य परिवहन महामंडळाच्या बस स्थानकातून खाजगी वाहनचालक कमी दर व जलद प्रवासाचे आमिष दाखवून अवैधरित्या वाहतूक करीत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, एसटी महामंडळ आगारांच्या परिसरात खाजगी प्रवासी वाहतूक करणाऱ्या वाहनांना बंदी असूनही अवैध वाहतुकीवर कारवाई करण्याकडे प्रशासन दुर्लक्ष करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यामुळे एसटीचे उत्पन्न ३० टक्क्यांनी घटले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अवैध प्रवासी वाहतूक रोखण्याबाबत तसेच दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) व (३) खाजगी वाहनचालक कमी दर व जलद प्रवासाचे अमिष दाखवून बेकायदेशीर वाहतूक करित असल्याने त्याचा महामंडळाच्या प्रवासी संख्येवर परिणाम होऊन काही प्रमाणात उत्पन्नात घट होत आहे. तरी, खाजगी अवैद्य प्रवासी वाहतूकीस आळा घालण्याकरीता शासनाने दिनांक १४/०१/२०१६ रोजीच्या परिपत्रकान्वये सूचना निर्गमित केलेल्या असून, प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, पुणे यांच्यामार्फत कार्यरत एस.टी. महसूल सूरक्षा पथक व वायुवेग पथकान्वये महामंडळाच्या आगाराच्या परिसरासह जिल्ह्यामध्ये अवैद्य प्रवासी वाहतूक करणाऱ्या बसेसवर कारवाई केली आहे.

तसेच, राज्य परिवहन महामंडळाच्या स्वारगेट व शिवाजीनगर बसस्थानकांच्या समोर नो पार्किंग झोनचे फलक लावण्यात आलेले असून, बसस्थानक परिसरातील अवैद्य वाहतुकीवर निर्बंध लावण्याच्या अनुषंगाने महामंडळाद्वारे बसस्थानकांवरील प्रवेशद्वारांवर तिन्ही पाळीत सुरक्षा रक्षकांची नेमणूक करण्यात आली आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

इतर मागासवर्ग मंडळातील कर्मचाऱ्यांना सुधारित आश्वासित योजनेचा लाभ देण्याबाबत

(६९) * ४७६४४ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील इतर मागासवर्गीय महामंडळातील कार्यरत अधिकारी व कर्मचारी यांना सुधारित आश्वासित प्रगती योजनेतर्गत लाभ मिळण्याबाबत मा.वित्त मंत्री व मा.विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री यांना दिनांक ६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, इतर मागासवर्गीय महामंडळाच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना सुधारित आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ मिळण्यासंबंधीचा प्रस्ताव सामाजिक न्याय व विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व

विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागामार्फत वित्त विभागाकडे सहमतीसाठी पाठविण्यात येवूनही गत दोन वर्षांपासून धोरण निश्चित करण्यात न आल्याने संबंधित इतर मागासवर्ग महामंडळातील कर्मचारी सदर योजनेपासून वंचित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सलग १२ वर्षांपेक्षा जास्त सेवा झालेल्या कर्मचाऱ्यांना सुधारित आशवासित योजनेचा लाभ देण्याबाबतचा शासन निर्णय असतानाही संबंधित मंडळाच्या कर्मचाऱ्यांना सदर योजनेचा लाभ देण्यात येत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून इतर मागासवर्ग महामंडळातील कर्मचाऱ्यांना सुधारित आशवासित योजनेचा लाभ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.संजय कुटे : (१) होय.

(२), (३), (४) व (५) महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळातील पात्र अधिकारी/कर्मचारी यांना सुधारित सेवांतर्गत आशवासित प्रगती योजना लागू करण्याबाबतचा प्रस्ताव वित्त विभागाने उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांच्या माहितीसह वित्त विभागास फेरसादर करण्यात आला आहे.

औषधी व वैद्यकीय उपकरणाची खरेदी करण्याकरीता

निधी अखर्चित राहिल्याबाबत

(७०) * ४७१७८ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने औषधी व वैद्यकीय उपकरणाची खरेदी मेडीकलकरीता ७१ कोटी व मेयो रूग्णाकरीता ३५ कोटी रूपयाचा निधी मंजूर करून सदर निधी हाफकिनकडे (बायोफार्मास्कुटिकल्स कॉर्पोरेशन लि.) अखर्चित असल्याचे दिनांक ३१ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर निधी मंजूर होवूनही खर्च न होण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सदर निधी अखर्चित ठेवणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई यांच्याकडून रुपये १००.७८ कोटी निधी हाफकिन बायोफार्मास्कुटिकल्स कॉर्पोरेशन लि. खरेदी कक्षास प्राप्त झाले आहे, त्यापैकी २९.६८ कोटी रुपये औषधावर खर्च झाले आहेत. उर्वरित रक्कम अखर्चित आहे. मेयो, नागपूर रुग्णालयाकडून यंत्रसामुग्रीकरीता रुपये ३५.०० कोटी निधी प्राप्त झाला असून सदर रक्कम अखर्चित आहे.

काही पुरवठा आदेश देणे बाकी असून काही पुरवठा आदेश दिले आहेत, परंतु पुरवठा न झाल्याने तसेच काही औषधांची देयके प्राप्त झालेली नसल्याने देखील उपरोक्त निधी अखर्चित राहिला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्हा परिषदेत अनुकंपा भरतीत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(७१) * ४७४९५ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्याची निर्मिती दिनांक १ ऑगस्ट, २०१४ रोजी झाल्यानंतर ठाणे जिल्हा परिषदेमधील अनुकंपा भरतीकरीता जिल्हा परिषदेच्या सामान्य प्रशासन विभागामधून उमेदवारांच्या यादीचे वर्गीकरण करून लाभार्थी यादी पालघर जिल्हा परिषदेकडे पाठविण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर अनुकंपा भरतीत गैरव्यवहार झाल्याचा आरोप तत्कालीन जिल्हा परिषदेचे उपाध्यक्ष श्री.सचिन पाटील यांनी माहे फेब्रुवारी, २०१७ मध्ये केला असूनही संबंधित दोषींवर कोणतीही कारवाई न झाल्यामुळे पुन्हा हे प्रकरण माहे एप्रिल, २०१८ च्या सर्वसाधारण सभेत आल्यानंतर अतिरिक्त

मुख्य कार्यकारी अधिकारी व उपमुख्य लेखा वित्त अधिकारी यांच्यामार्फत चौकशी समिती नेमण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू चौकशी समितीने आपला अहवाल जिल्हा परिषद, पालघर यांना सादर केला आहे काय,

(४) असल्यास, सदर अहवालातील शिफारशीनुसार संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय.

(४) सदर अनियमितेबाबत दोषी आढळून आलेले तत्कालिन उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (साप्रवि) यांना कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे. तसेच कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी व वरिष्ठ सहायक यांना दोषारोप पत्रे बजावून अनुकंपा भरती विषयी स्वतंत्र विभागीय चौकशी प्रस्तावित करण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यातील अंगणवाड्यामध्ये प्रथमोपचार पेटी उपलब्ध नसल्याबाबत

(७२) * ४७२९४ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील अंगणवाड्यामध्ये शिक्षण घेत असलेल्या सहा वर्षापर्यंतच्या बालकांना दुःखापत अथवा आजार निर्माण झाल्यास त्यांच्यावर प्रथमोपचार करण्यासाठी आवश्यक असलेली प्रथमोपचार पेटी जिल्ह्यात एकाही अंगणवाडी केंद्रामध्ये उपलब्ध नसल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर अंगणवाड्या गत ४ ते ५ वर्षांपासून प्रथमोपचार पेटीविनाच चालत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने यास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२), (३) व (४) गावामध्ये आरोग्य विभागाकडून आशा स्वयंसेविका यांच्याकडे प्रथमोपचार पेटी ठेवण्यात आलेली आहे. त्याचा वापर अंगणवाडी केंद्रात करण्यात येतो. मोठी दुःखापत अथवा आजार झाल्यास उपकेंद्र / प्राथमिक आरोग्य केंद्रात उपचार केले जातात.

**अकोला जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात महिला बचत गटाच्या
व्यवसायातील वस्तू विक्रीला प्रोत्साहन मिळण्याबाबत**

- (७३) * ४७२२३ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) अकोला जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात महिला बचत गटाच्या व्यवसायातील वस्तू विक्रीला प्रोत्साहन मिळण्यासाठी शासनाकडून पाच जिल्ह्यांसाठी प्राप्त झालेला ७५ लाखांचा निधी अखर्चित असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, प्रत्येक जिल्हास्तरावर महिला बचत गटांच्या वस्तू विक्री प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यासाठी शासनाने दिनांक १९ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी निधी दिला असून त्यामध्ये अकोला जिल्ह्याला १० लाख रुपये देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, वस्तू विक्री प्रदर्शनाचा निधी खर्च न करण्यामागची कारणे काय आहेत,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

विभागीय व जिल्हास्तरीय विक्री प्रदर्शन आयोजित करण्याकरीता अमरावती विभागास रुपये २५.०० लक्ष व विभागातील जिल्हयाकरीता प्रती रुपये १०.०० लक्ष याप्रमाणे ५०.०० लक्ष असा एकूण रुपये ७५.०० लक्ष निधी शासन निर्णय दिनांक १९/१०/२०१८ अन्वये वितरीत करण्यात आलेला आहे. यापैकी बुलढाणा व अमरावती जिल्हयांनी जिल्हास्तरीय विक्री प्रदर्शन आयोजित करून त्यांना वितरीत करण्यात आलेला निधी खर्च केलेला आहे.

(२) होय.

(३), (४) व (५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अकोला यांचेकडून प्राप्त अहवालानुसार, जिल्हास्तरीय विक्री व प्रदर्शनाकरीता डिसेंबर, २०१८ मध्ये ई-निविदा मागविण्यात आल्या होत्या. तथापि, सदर ई-निविदेस अल्प प्रतिसाद मिळाला. तदनंतर पुनश्च: मुदतवाढ देवून ई-निविदा मागविण्याची कार्यवाही करण्याबाबत विलंब झाल्याचे दिसून येते. सदर विलंबासंदर्भात चौकशी करण्याचे निर्देश मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अकोला यांना दिलेले आहे.

मौजे पाली (ता.बीड) येथील बिंदुसरा धरणातील गाळाच्या विक्रीबाबत

(७४) * ४७८९१ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बीड तालुक्याला पाणीपुरवठा करणाऱ्या मौजे पाली येथील बिंदुसरा धरणातील गाळाची, गाळ पेच्याच्या नावाखाली बेकायदेशीरपणे विक्री होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाच्या नियमानुसार दुष्काळसदृश्य परिस्थिती असल्यावर ज्या कोणाच्या जमिनी तलावात गेल्या असतील त्या शेतकऱ्यास फक्त गाळ

देण्याच्या नावाखाली मका, ज्वारी व इतर पिके घेता येतात व त्यावर शासनाचा विक्री करण्याचा अधिकार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, काही दलाल हे शासनाचे नियम डावलून वीट भट्टी व इतर शेतात गाळ टाकत असून त्याबाबत पाटबंधारे विभागाचे अधिकारी दुर्लक्ष करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सर्वेक्षण करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासन निर्णय, क्रमांक एफडीआर-२०१७/प्र.क्र.१६७/पदुम-४, दिनांक १५/११/२०१८ अन्वये गाळपेर क्षेत्रात चारा लागवड करण्यासाठी लाभार्थ्यांची निवड करताना प्रथम प्राधान्य नवीन तलाव उत्प्लव बांध, बांध इ. बांधण्यासाठी ज्या व्यक्तींची जमीन संपादित केली आहे, त्यांना देण्याबाबत आदेश निर्गमित केले आहेत.

(३) नाही. अशी प्रकरणे आढळल्यास महसूल व पोलीस यंत्रणेस कळविण्यात येते.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

लेंडी धरणग्रस्तांना (ता.मुखेड, जि.नांदेड) घरांचा मावेजा मिळण्याबाबत

(७५) * ४७२५७ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.हरिसिंग राठोड, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लेंडी धरण (ता.मुखेड, जि.नांदेड) गत ३४ वर्षे अपूर्णावस्थेत असून या धरणामुळे बाधितांना त्यांच्या घरांचा मावेजा मिळाला नसून त्यांचे पुनर्वसन प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर ठिकाणी धरणग्रस्तांनी लोकसभा निवडणूकीवर बहिष्कार घालण्याचा निर्धार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून धरणग्रस्तांचा असंतोष लक्षात घेता त्यांच्या घरांचा मावेजा व त्यांचे पुनर्वसन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, बुडीत क्षेत्रातील एकूण १२ गावांपैकी फक्त मौजे मुक्रमाबाद गावठाणातील बाधित घरांचा मावेजा वाटप झालेला नाही. तसेच १२ गावांपैकी ९ गावांसाठी पुनर्वसन गावठाणातील नागरी सुविधांची कामे विविध टप्प्यावर प्रगत आहेत.

(२) नाही. लोकसभा सार्वत्रिक निवडणुक सन २०१९ साठी ९१-मुखेड विधानसभा मतदार संघातील सर्व मतदान केंद्रावर मतदान झाले आहे.

(३) ११ गावांच्या घरांचा मावेजा देण्यात आला आहे. मौजे मुक्रमाबाद येथील वार्ड क्र. १ व २ मधील घरांच्या मावेजा वाटपाची रक्कम जिल्हाधिकारी कार्यालयास जमा करण्यात आली आहे. तसेच मुक्रमाबाद येथील प्रकल्पग्रस्तांच्या स्वेच्छा पुनर्वसनाचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्हा परिषदेचा निधी लेखा आक्षेपामुळे प्रलंबित असल्याबाबत

(७६) * ४७१०५ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुर्राणी : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

(१) हिंगोली जिल्हा परिषदेच्या १३ विभागांसह ५ पंचायत समित्यांचा सुमारे ५६८ कोटींचा निधी लेखा आक्षेपांमुळे प्रलंबित असल्याची बाब दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने लेखा आक्षेपांची पूर्तता करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाभरे (ता.म्हसळा, जि.रायगड) येथील धरणावरून
होणाऱ्या पाणीपुरवठ्याबाबत**

(७७) * ४८१९८ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाभरे (ता.म्हसळा, जि.रायगड) ह्या अनेक पाणीपुरवठा योजनांना पाणी उपलब्ध करणाऱ्या धरणाला गळती लागल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त धरणात पाणीपुरवठा योजनेसाठी राखीव जलसाठा ठेवण्याविषयी रायगड पाटबंधारे विभागाने मान्यता दिली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मे महिन्यात होणाऱ्या पाणी पुरवठ्यासाठी या विभागाकडे काहीच नियोजन नसल्याने अनेक गावांच्या पाणीपुरवठा योजना बंद झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर पाणीपुरवठा योजना बंद होण्यामागे रायगड पाटबंधारे विभागाचे अपुरे नियोजन व अधिकाऱ्यांचा निष्काळजीपणा कारणीभूत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, या भागातील पाणी टंचाईवर मात करण्यासाठी स्थानिक प्रशासन व पाटबंधारे विभाग, रायगड यांनी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

पाभरे लघु पाटबंधारे प्रकल्पाच्या धरणातून गळती होत नसून धरणाची विमोचक विहीर कोसळली आहे.

(२) नाही.

(३) नाही.

प्रकल्पाच्या दुरुस्तीचे काम माहे मे, २०१९ मध्ये हाती घेण्यात आलेले आहे. स्थानिक प्रशासकीय यंत्रणेने धरणाच्या मृत साठ्यामधील पाणी उचलण्याची व्यवस्था केलेली असल्याने सदर गावच्या पाणीपुरवठा योजना सुरू आहेत.

(४) नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यातील पश्चिम भागात डोंगरांना आगी लावण्याचा प्रकारात वाढ झाल्याबाबत

(७८) * ४७८६६ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील पश्चिम भागात प्रशासनाच्या दुर्लक्षामुळे डोंगर पेटवण्याच्या घटनांमध्ये वाढ होऊन १५ दिवसांत जिल्ह्यातील ४५ पेक्षा अधिक ठिकाणी वणवे लागले असल्याचे दिनांक ६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या वणव्यात शेकडो एकरावरील वनसंपदा जळून खाक झाली असून वन्य जीवांचे अस्तित्वही धोक्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने वणवे लावणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) कोल्हापूर वन विभागात दिनांक ०१/०३/२०१९ ते दिनांक १०/०३/२०१९ अखेर वन वणव्याच्या २३ घटना घडल्या असून वन वणव्यामध्ये ८६.५ हे. क्षेत्र जळीत झाले आहे. त्याची नुकसानी रुपये १३४७०/- आहे. या सर्व प्रकरणी प्र.गु.रि.नोंद करण्यात आलेले आहेत.

(२), (३) व (४) सदरच्या आगीमुळे जंगलातील खुरटी झुडपे व भूपृष्ठावरील पालापाचोळा, गवत जळीत झाले असून कोणत्याही जैवविविधता संपत्तीचे अथवा वन्यप्राण्यांचे नुकसान झालेले नाही.

वनक्षेत्रालगत मालकी क्षेत्र व डोंगर असल्याने शेतीच्या कामानिमित्त लोकांचा संपर्क येऊन जंगल क्षेत्रात आगी लागण्याच्या घटना घडतात. वनक्षेत्रास आगी लागू नये यासाठी वन वणवा प्रतिबंधात्मक सर्व उपाययोजना राबविल्या जात आहेत.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.